

זאת תורה

שבת תצוה-זכור-פורים תש"פ

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

הניגון החסידי ניגון 445	32	למה לי עמלק? נקודה מעובדת	03
שמן למאור שפת אמת על הפרשה	33	ירידה מאמונה צורך עליה לבטחון שיעור אמונה ובטחון	04
מעין גנים שמן וקטרת	35	טיפות של אי ידיעה סעודת פורים ע"ט ח"א	14
ארבע מהפכות המלמד את בתו תורה	38	קדושת לוי לפורים סעודת פורים ע"ט ח"ב	19
הסיפור החסידי ה'פני מנחם'	41	תקפו של אחשוורוש סעודת פורים ע"ט ח"ג	23
רמז בפרשה תצוה	43	שלוש נשים ושלושה מלכים סעודת פורים ע"ט ח"ד	27
המדור אלדים ציץ נזר הקדש	45	מעלות משה אור החיים על הפרשה	31

קצר
ואעניין!

הקדמת המערכת

שבת שלום ומבורך ופורים שמח לכל הקוראים היקרים. לפניכם חוברת **ואביטה לשבת תצוה-זכור-פורים**, מלאה כל טוב ובאווירת חג הפורים הקרב ובא, כפי שתראו בהמשך.

השבוע בגליון:

נפתח עם נקודה מעובדת מתוך שיעור אמונה ובטחון — **למה לי עמלק?** — הירידה באמונה שגורם עמלק מחוללת, בסופו של דבר, עליה לבטחון מתוקן. משם נעבור לגוף השיעור — ירידה מאמונה צורך עליה לבטחון — בו מקשר הרב בין נושא השיעור הקבוע של אמונה ובטחון, לנושא הנלמד לאחרונה בשיעורים בכלל **"ירידה צורך עליה"**. מכאן נעבור ל**לגימות מסעודת פורים** תשע"ט, ארבע נקודות מתוך סעודת פורים דאשתקד בקראון הייטס: **טיפות של אי ידיעה, קדושת לוי לפורים, תקפו של אחשורוש, שלש נשים ושלשה מלכים**. באור החיים על הפרשה — **מעלות משה** — מוסברים ארבעה פירושים לפתיחה הלא שגרתית של הפרשה — **"ואתה תצוה"**. וגם מקומו של **הניגון החסידי** לא נפקד עם ניגון מספר 445. ונחתום את חלק השיעורים עם **שפת אמת** על הפרשה — **שמן למאור** — על השמן למאור המתגלה במקדש ובנשמות ישראל. במעין גנים לפרשת תצוה — **שמן וקטרת** — נחבר בין תחילת הפרשה, שמן, לסופה, קטרת. על רזין דאורייתא, תענוגים, עבודת הצדיקים ועבודת בעלי תשובה. בארבע מהפכות נלמד על **"המלמד את בתו תורה"** — האם מותר או אסור ללמד את בתו תורה והאם הדבר תלוי בזמן ובתקופה. בסיפור החסידי נקרא על הרבי מגור **ה'פני מנחם'** — בעל ההילולא של ט"ז אדר. וברמז בפרשה נקרא על תופעות הפסוק **"ונעזתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבדי"**. נחתום עם **המדור לילדים** — **ציץ נזר הקדש** — והשבוע ילמד אותנו רזי על ההבדל בין **עזות דקליפה לעזות דקדושה**.

שימו לב:

השבוע, ליל פורים דפרזים, אור ל"ד אדר תתקיים התועדות פורים של הרב כמימים ימימה בישיבת תומכי תמימים רחוב טאגור 32 רמת אביב. פרטים מלאים בגב החוברת.

שבת שלום ומבורך ופורים שמח,
המערכת

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | **עיצוב:** דעה צא | **מערכת:** הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

למה לי עמלק?

גם בעבודת הכלל: על "בעתה אחישנה" דרשו חז"ל – "זכו – 'אחישנה'; לא זכו – 'בעתה'". כלומר, ישנו קץ-הגאולה התלוי בה, שיבוא "בעתה" ללא קשר למעשינו, אך אם נזכה נצליח לזרז את הגאולה. אמנם, אחרי גלות ארוכה-ארוכה, יש אנשים שהאמונה בגאולה מן השמים התרופפה אצלם, והם החליטו שהתפקיד להביא גאולה לעם ישראל מוטל עלינו – ועלינו בלבד. כפי שראינו בדורות האחרונים, כפירה זו יכולה להביא לירידה גמורה מדרך התורה והמצוות, ה"י, אך גם היא יכולה וצריכה להיות "ירידה צורך עליה". הרבי הרי"צ הדגיש בשנת תש"ח שיש לשבח ולעודד את מסירות נפשם של בחורי ארץ-ישראל הלוחמים והמיישבים, בלי להתעלם מחסרונותיהם ומהצורך לקרב אותם לתורה ומצוות. היזמה ומסירות הנפש החמה נבעו, במובנים רבים, מהתקררות האמונה. באופן מתוקן, את הירידה מהאמונה יש לנצל לעליה אל הבטחון המתוקן בה' – בטחון ארץ-ישראלי "כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל", המחייב אותנו לפעול להחשת הגאולה.

מלחמת עמלק המקררת ומטילת הספק נועדה, בסופו של דבר, לחשל את עם ישראל ולפתח בו את הבטחון העצמי המתוקן הדרוש לכניסה לארץ – זו הסבה הפנימית שיהושע, המכניס לארץ, הופקד על מלחמה זו. אכן, בזמן משה היה נתפס הנצחון כעוד נס של אמונה, כפעולה שמימית של "מחה אמחה", ולכן נותר עמלק כדי לטפח בנו את הבטחון עד שנזכה לקיים בעצמנו "תמחה את זכר עמלק".

במלחמת עמלק הראשונה התנאים לחיסול עמלק היו מיטביים – יהושע בחר את "אנשי משה" ויצא להלחם ב'חיפוי' משה ש'ידין אמונה' "עושות מלחמה". בכל זאת, צוה ה' את יהושע לחלוש את עמלק ולא לחסלו לגמרי. מכך השתלשלו ה'סיבובים' הבאים – בארץ, בסיפור פורים ובכל הנסיונות העמלקיים להשמדת ישראל בכל הדורות. אכן, בלי להשאיר שריד לעמלק לא היה קיום ל"מלחמה להוי' בעמלק מד' דר'", אך גישה כזו מזכירה את הבדיחה אודות הנוהרים מלעזור לנזקק כדי לשמור אותו כאביון מהודר לפורים... מדוע 'משמרים' את עמלק? ובפנימיות, מורנו הבעש"ט הסביר שעמלק מטיל ספק באמונת ישראל ומקרר אותה ("אשר קר' בדרך"). כלל גדול הוא ש"ירידה צורך עליה", אך איזו עליה יכולה לצמוח מירידה באמונה!?

רבי פינחס מקוריץ אמר שכל מדה אפשר וחובה לנצל לעבודת השי"ת – כולל מדת הכפירה בה! כיצד? כשיהודי רואה עני עליו 'לכפור' ולבטל את המחשבה שהכל בהשגחה פרטית – עליו להתעצם ברחמים גמורים על העני, ללא כל 'הצדקה' למצבו, ומתוך כך להתמסר ככל יכולתו להושיעו מצרתו. אם 'צדיק' את המצב, גם אם ישתדל לעזור כדי לצאת ידי חובת צדקה – הוא יחוש כי באמת הוא פטור מלהצליח, שהרי ה' הוא האחראי למצב. אם כן, ה'כפירה' כאן היא ירידה מהאמונה בה' לצורך עלית התחתון לרחם ולפעול בבטחון כהבנתו במציאות.

כיוצא בכך, ובחריפות-יתר, אפשר למצוא

ירידה מאמונה צורך עליה לבטחון

קיצור מהלך השיעור

שיעור נוסף באמונה ובטחון (הפעם לא מתוך המאמר שבספר, שנלמד בדרך כלל בשיעורים) – הנמסר לבנות תיכון יעלת חן – מעמיק בסוד "ירידה צורך עליה" בהקשר של אמונה ובטחון. מתברר שלעיתים יש ירידה מסוימת באמונה הנדרשת לצורך עליה לבטחון. **פרק א** הוא התבוננות בהופעה הראשונה של "אמונה" בתורה, בפסוק "ויהי ידיו אמונה" במלחמת עמלק (שקוראים בתורה בפורים) – אודות עמידת משה על הגבעה במלחמה, הקשר בין האמונה והידים וגם רמזי אמונה ובטחון מופלאים בפסוק. **פרק ב** מסביר כי עמלק מטיל ספק באמונה, אך זו ירידה צורך עליה מחודשת לבטחון. הירידה מהאמונה צורך העליה לבטחון מוסברת בשני אופנים, בעבודת הפרט ובעבודת הכלל, כשהתכלית היא שהאדם יקום ויפעל בעולם בעצמו כרצון ה'. זהו חלקו הראשון של השיעור, שחלקו האחרון פורסם לפני שבועיים (חלק נוסף, שעסק בתשעה פסוקי אמונה בתנ"ך, טרם פורסם). השיעור המלא נשלח ברשימת התפוצה, אליה ניתן להרשם בדוא"ל itiel@pnimi.org.il (וניתן גם לבקש בו את כל סדרת שיעורי אמונה ובטחון עד כה).

א. "ידיו אמונה"

שיבת ציון – נקודת ההתקשרות לצדיק

צהרים טובים לכולם. היום הוא יום מיוחד, י"א בשבט, יום קבלת הנשיאות של הרבי. אתמול היה י' שבט – שבעים שנה להסתלקות, ההילולא, של הרבי הקודם. כתוב ש"בן שבעים לשיבה"^א – שיבה היא גם שיבה, כמו שיבת ציון. ציון הוא נקודת הצדיק שבתוכי, וצריך לשוב להתקשרות הצדיק שבתוכנו ל"צדיק יסוד עולם"^ב – ה"חד בדרא". שה' יעזור לנו שנכיר את ה"ציון" – שוב, הנקודה הפנימית שבלב נקראת נקודת ציון, והיא ההתקשרות לצדיק. זה ענינו של היום, והוא מתאים למה שנלמד א"ה.

הופעת המלה "אמונה" בתורה

הנושא הכללי שלנו הוא אמונה ובטחון. היום נלמד כמה נושאי אמונה ובטחון, לא מתוך הספר. יש מצוה "לחיות עם הזמן"^ג, ובסוף פרשתנו – פרשת בשלח – מופיעה מלחמת עמלק, וידוע מהבעל שם טוב ש-**עמלק** בגימטריא **ספק**^ד. ספק במה? באמונה.

המלה "אמונה" מופיעה פעם ראשונה בפרשה. שרש **אמן** היה קודם, גם בפרשתנו – "ויאמינו בהו' ובמשה עבדו"^ה. גם המאמין הראשון היה קודם, אברהם אבינו בו כתוב "והאמן בהו' ויחשבה לו צדקה"^ו (ההופעה הראשונה של השרש **אמן** בתורה – "הכל

ג לוח "היום יום" ב' חשון.

ד הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות קיח.

ה שמות יד, לא.

ו בראשית טו, ו.

נרשם ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. אמונה ובטחון (29) ח"א – שיעור לבנות תיכון יעלת חן. י"א שבט תש"פ – כפ"ח.

א אבות פ"ה מכ"א.

ב משלי, כה.

בו יותר מבשלוחו¹⁷. מה הוא יכול לעשות? להרגיש כאילו הוא שם – "במקום מחשבתו של אדם שם הוא ממש"¹⁸. הוא עולה לראש הגבעה, עם אחיו אהרן ואחינו חור בן מרים, עומד שם ומתפלל, "ויהי ידיו אמונה" – במובן של חזקות, נאמנות, יציבות – פרושות בתפלה (כלשון התרגום: "והוה ידוהי פריסן בצלו"). זהו קשר מובהק בין אמונה לעבודת התפלה – התפלה לה' היא הביטוי העיקרי לאמונה, כפי שלמדנו הרבה פעמים. כאן משה רבינו מתפלל לה' עבור עם ישראל, עבור נצחוננו במלחמתו נגד האויב המושבע של עם ישראל – עמלק.

אם חושבים על היום, "א שבט, תחלת נשיאות הרבי, גם רואים כמה הרבי היה מעורה נפשית במלחמות שהיו פה בדור האחרון. לגמרי היה שם, על ראש הגבעה, עם הידים פרושות, "ויהי ידיו אמונה". הרבה אנשים בעמדות בכירות כאן בארץ הכירו בכך ואפילו בקשו ממנו להתפלל כשיצאו למבצע. לדוגמה, ב'מבצע שלמה' להוצאת היהודים מאתיופיה – בקשו מהרבי מראש להתפלל. זהו הציור, שמה רבינו עולה לראש הגבעה ומתפלל, ושם אמונתו באה לידי ביטוי המלא – "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש".

"יד אמונה" – ידים מעל הראש

רואים שהאמונה בידים – "ידיו אמונה". איפה עוד יש ידים בתורה? "הקל קול יעקב

הולך אחר הפתיחה"¹⁹). **"והאמן"** אותיות **אמונה**, אבל לא כתוב "אמונה" במפורש. הארכנו בשיעורים על הפסוק "והאמן בהוי' ויחשבה לו צדקה" והסברנו שגם אמונה וגם בטחון מתחילים מאברהם אבינו²⁰ – אבל המלה "אמונה" מופיעה בפירוש לראשונה כאן²¹: "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש".

השגחת משה רבינו על מלחמת עמלק מרחוק

משה אמר ליהושע "בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק"²² – "אנשי משה"²³, שהם גם אנשי יהושע, "לנו", כי יהושע הוא תלמידו המובהק של משה, "שלוחו של אדם כמותו"²⁴ הבטל אליו לחלוטין. כל אנשי החיל היו אנשי – בשביל להלחם בעמלק צריך "בחר לנו אנשים" – ואז "צא הלחם בעמלק". למשה רבינו קצת חבל – אפשר אפילו לומר שיש לו קצת נקיפות מצפון – שאינו מנהיג את המלחמה בעצמו, ששולח את "שלוחו של אדם כמותו" הגם ש"מצוה

ז ע"פ פרקי דרבי אליעזר פמ"ב.

ח ראה שיעור ז"ך אלול ע"ז (אמונה ובטחון 3); כ"ה אייר ע"ח (אמונה ובטחון 11). ועוד.

ט שרש **אמן** בלשון אמונה (לאפוקי "אמנם" "אמת" וכו', שאמנם משרש **אמן** וקרובים לענין אך אינם מלשון אמונה ממש) מופיע עד "ויהי ידיו אמונה": **והאמן, ויאמנו, האמין, יאמינו, יאמינו, יאמינו, והאמינו, יאמינו, ויאמן, ויאמינו, אמונה** = 1239 = 7 פעמים = 177 **אמונה בטחון** (ראה לקמן).

י שמות יז, יב.

יא שם פסוק ט.

יב תו"א פג, ב.

יג ברכות פ"ה מ"ה; קידושין מא, ב.

יד קידושין מא, א.

טו כש"ט (קה"ת) אותיות נו, רח, רל, ערה, רפג.

בסיום הפרשה, וסימן הכל הוא **יד אמונה**. זהו ודאי משהו בסיסי ללימוד שלנו מהו אמונה. הבטחון הוא יותר מסתם אמונה, אבל בכל אופן הכל נכלל באמונה – כמו "והאמן בהוי" שנאמר באברהם אבינו (כנ"ל). כל מדרגות האמונה והבטחון נמצאות בתוך הגרעין הקשה של האמונה בה' (השרש **אמן** הוא לשון חוזק וקושי). הכל הוא רק התפתחות, כמו שגרעין נרקב בארץ – ירידה, אבל לצורך עליה (כדלקמן) – כדי שהוא יצמח, "איש צמח שמו ומתחתיו יצמח ובנה את היכל הוי"^{כא}. משיח יבנה את בית המקדש מצמיחתו מתחתיו, כמו גרעין שנרקב – הוא יורד ועולה.

רמזי "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש"

לפני שנסביר לעומק, נעשה כמה רמזי אמונה ובטחון בפסוק "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש":

"ויהי ידיו אמונה" עולה 163, בגימטריא **נצח-הוד**, הספירות שפנימיותן בטחון פעיל ובטחון סביל, הנושא שלנו. נצח והוד הם "כליות יועצות" – שתי הספירות שהן "תרין פלגי גופא"^{כב}, כמו שני צדדי אותה מטבע (שהרבה פעמים נחשבות לספירה אחת בלבד^{כג}). שתיהן קרובות לסוף, הן "לבר מגופא" – שתי הרגלים מתפשטות יותר נמוך גם מהיסוד והמלכות – אך לפי הכלל של "כל הגבוה גבוה ביותר יורד למטה מטה ביותר" שרשן ברדל"א, במקום הכי גבוה אליו מגיעות ידי משה הפרושות לשמים בתפלה, **"ויהי ידיו אמונה"**.

כמה עולה **"ויהי ידיו אמונה עד בא"**? 240. בסיפור פה זהו **עמלק, ספק**, בגימטריא

והידים ידי עשו^{כד}. כנראה צריכים לרשת את האורות המרובים דתהו של עשו – כמו שגם דברנו^{כה} – כדי שבסוף ידיו של משה תהיינה אמונה.

בסוף כל פרשה בתורה יש סימן של בעלי המסורה למספר פסוקי הפרשה. בדרך כלל מחפשים ביטוי מסוף הפרשה למספר הפסוקים. בפרשת בשלח יש 116 פסוקים, והסימן הוא **יד אמונה** (תסתכלו אחר כך בחומש) – רואים שהאמונה הולכת עם יד. יש הרבה דרושים בחסידות שיש בידים כח למעלה מהשכל, לכן אפשר להרים את הידים למעלה מהראש – אפילו שלש קומות מעל הראש, כנגד גרישין שבכתר. כל דבר בגשמיות, בגוף, משקף משהו בנפש. על פי פשט הידים למטה מהראש, אבל אפשר להרים ידים מעל הראש – כמו **"ויהי ידיו אמונה עד בא השמש"** – תרגיל טוב. אם הידים קצת למעלה מהראש – הן מגיעות לרצון שבכתר, הראש התחתון. עוד יותר – כבר תענוג. אבל אם מרימים את הידים עוד יותר – עד לפסגה, לשיא, של יכולת היד להגיע מעל הראש – הן מגיעות עד לאמונה, רדל"א, ועל כך נאמר **"ויהי ידיו אמונה"**, וזהו סימן הפרשה, **יד אמונה**.

בתחלת הפרשה כתוב **"ובני ישראל יצאים ביד רמה"**^{כה}. **"יד רמה"** היא 'היד האמצעית' – **"יד הגדלה"** היא יד ימין, **"יד החזקה"** היא יד שמאל ו"**יד רמה"** היא התפארת^{כז} – **"הבריה התיכן המבריה מן הקצה אל הקצה"**, המגיעה עד מעל הראש. יש באמת קשר וזיקה בין **"ובני ישראל יצאים ביד רמה"**, בתחלת הפרשה, ל"**ויהי ידיו אמונה עד בא השמש"**

טז בראשית כז, כב.

יז שיעור כ"א כסלו – פורסם ב"ואביטה" ויחי.

יח שמות יד, ח.

יט זהר ח"ג רכז, ב; רמז, ב; הקדמת תקו"ז ט, א.

כ ע"פ שמות כו, כח; לו, לג.

כא זכריה ו, יב.

כב זהר ח"ג רלו, א (ברע"מ); ע"ח שכ"ז (עי"מ) פ"א.

כג כפי שנתבאר גם בהקבלת תשעת פסוקי האמונה בחלקו השני של השיעור.

לגמרי. בהמשך יש מצוה למחות את עמלק לגמרי¹², לחסל אותו, אבל אז ה' אמר 'לא' – צריך להבין זאת. צריך להשאיר מהם קצת לצורך קיום סוף הפרשה – "מלחמה להו' בעמלק מדר דר"¹³.

עוד מעט פורים, וצריך כל שנה אביון למתנות לאביונים. מספרים שהיו רבנים ששמרו אביון... זו כמובן בדיחה, כי כתוב "לא יהיה בך אביון"¹⁴ – אנחנו מקוים ליום שלא יהיו אביונים יותר. בכל אופן, בשביל מתנות לאביונים צריך איזה אביון. אותו דבר, בשביל ה"היכי תמצ" של 'תמחה' – יש מצוה למחות את עמלק, וחסידיים קראו לכל שונא ישראל מובהק שרוצה להשמידנו ר"ל, שהוא עמלק, 'תמחה' – צריך איזו מציאות של עמלק. לכן ה' צוה 'ויחלש' – להחליש אבל להשאיר, כדי שכל פעם יוכל להתקיים "מלחמה להו' בעמלק מדר דר". צריך להבין בשביל מה זה טוב.

עוד מעט פורים,
וצריך כל שנה
אביון למתנות
לאביונים.
מספרים שהיו
רבנים ששמרו
אביון... זו כמובן
בדיחה. אותו
דבר, בשביל
ה"היכי תמצ"
של 'תמחה', צריך
איזו מציאות של
עמלק

תפקיד עמלק בהבאת הגאולה

שוב, עמלק הוא ספק באמונה, הדבר הכי גרוע שיכול להיות. נסביר היום שהתפקיד ה'חיובי' של עמלק הוא להעביר אותנו מאמונה לבטחון. זו בעצם "ירידה צורך עליה"¹⁵ – להטיל ספק באמונה שלנו, שקצת יורדת ונחלשת,

240. זהו הכח לבטל אותו, לנצח אותו. משה רבינו הוא ספירת הנצח, הבטחון הפעיל, ואהרן הוא ההוד, הבטחון הסביל. נוסף את המלה "השמש", הביטוי השלם, ונקבל 5,885 פעמים 177. כמו שצריך לדעת ש-163 היינו נצח-הוד, עוד יותר חשוב בנושא לזכור ש-177 היינו אמונה-בטחון. "ויהי ידיו אמונה עד בא

השמש" עולה חמש פעמים אמונה-בטחון (שבעצם היינו אמונה-בטחון ב"רצוא ושוב" – א אמ אמו אמונה מונה ונה נה ה; ב בט בטח בטחו בטחון טחון חון ון – כי בכל מלה יש חמש אותיות). יש בפסוק שלשה אנשים – משה רבינו, ש"ידיו אמונה" בזכות שני האנשים שתומכים בידיו, אהרן מימין וחור משמאל. כמה עולים משה אהרן וחור יחד? ממש רמז פלאי ויפהפה. ביחד הם עולים 815, שוב נחלק ל-5 ונקבל 163, "ויהי ידיו אמונה", נצח-הוד! רמז מאד מכוון ויפה, ששלשת הצדיקים שפועלים כאן את ה"ויהי ידיו אמונה"

עולים ה"פ "ויהי ידיו אמונה", נצח-הוד, מקום האמונה והבטחון בלב, וכל הביטוי "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש" עולה ה"פ אמונה-בטחון.

ב. "ירידה [מאמונה]
צורך עליה [לבטחון]"
למה להשאיר את עמלק?

במלחמת יהושע בעמלק, על פי הדבור רק "ויחלש יהושע"¹⁶ – לא חסלו את עמלק

כד שמות יז, יג (וראה רש"י עה"פ).

כה דברים כה, יט.

כו שמות יז, טז.

כז דברים טו, ד.

כח לקו"ת בהר מא, א ע"פ מכות ז, ב. ובכ"מ. ראה משיעורי כ"כ"א חשון ש"ז.

תתכן נפילה לא גמורה, עליה כתוב "כי יפל לא יוטל כי הוי' סומך ידו"¹⁷ – הוא לא נופל עד לארץ, לא שובר את העצמות, לא מתרסק, "כי הוי' סומך ידו" גם בנפילתו.

אבל יש נפילה גמורה, שגם ממנה – אפילו שמתפרק לגמרי – הוא יקום. [מה שהרב הסביר על משיח בן יוסף¹⁷]. נכון, קשור למה שיקרה לו – צריך להתפלל שלא ימות, וגם בכך יש שתי אפשרויות, או שיחזיק מעמד לגמרי, שלא יפול, או שיפול אבל לא לגמרי, אלא רק למקום הבינוני, לחינוך שלו, לקטנות שלו.

זו הקדמה להסבר הירידה-נפילה מהאמונה לצורך עליה-חזרה לבטחון, "ירידה צורך עליה".

"ירידה צורך עליה" מכח שם צבאות

הסברנו לאחרונה¹⁸ שכל התהליך שיורדים בשביל לעלות הוא סוד שם "צבאות", השם שהתחדש על ידי חנה הנביאה, אם שמואל. בתורה, בפרשת בא שקראנו עכשיו, אנחנו צבאות ה' – עם ישראל שיוצא ממצרים. אבל אחר כך צבאות הופך להיות שם ה', אחד משבעת השמות שאינם נחקקים. הסברנו שהכח המיוחד של שם צבאות – אחת הסגולות העיקריות של השם הזה – הוא הענין של "ירידה צורך עליה", הוא פועל זאת ומבטיח שכך יהיה. כל הענין של "ירידה צורך עליה" מושג על ידי שם צבאות.

יש בתנ"ך "הוי' צבאות" (רוב הפעמים) וגם "אלהים צבאות" – צבאות בקבלה הוא נצח והוד¹⁹, ובפרט "הוי' צבאות" בנצח ו"אלהים

בשביל להתחזק מאד, ולא רק להאמין אלא גם לבטוח, כמו שלומדים כבר כמה שנים אודות אמונה ובטחון. לא להסתפק באמונה שהיתה קודם, שמה שה' יעשה הכי טוב, אלא להגיע לבטחון – קודם כל בטחון סביל, שה' יעשה הטוב בעיני, ועוד יותר בטחון פעיל, שה' יתן לי כח להגשים ולממש את הבטחותיו. המימוש תלוי בי – ה' נותן לי את הכח לעשות חיל.

בידי מי מפתח הגאולה? בדינו²⁰ – עלינו להביא את הגאולה. לשם כך צריך לשמור איזה עמלק, שיפיל אותנו מהאמונה, כדי להלחם נגדו, למחות אותו, ולהגיע מאמונה לפסגה הרבה יותר גבוהה – כמו שמשה עולה על הגבעה – למעלת הבטחון ביחס לאמונה. זהו פירוש חדש – ומאד חשוב – ל"ירידה צורך עליה".

נפילה ממדרגת צדיק למדרגת בינוני

כתוב "יד ירדנו"²¹, מכאן לומדים שיש ירידה אחר ירידה²², ובכללות יש שתי דרגות ירידה. גם כאן, בירידה מהאמונה במטרה לחזור ולהתעצם ולהגיע לבטחון, יש שתי דרגות: בהקדמת החלק השני של התניא, שנקראת "חנוך קטן", מוסבר הפסוק "שבע יפול צדיק וקם"²³. אפשר לחשוב שהצדיק נופל לגמרי ובסוף קם, אבל מוסבר שם שהצדיק לא נופל לגמרי, אלא רק למקום הבינוני. זהו חידוש. הייתי חושב – וודאי יש אפשרות כזו – על נפילה גמורה, לא רק למקום הבינוני, אבל הוא מסביר שנופל רק למקום הבינוני, לעבודה הבסיסית שהוא קבל בתור קטן (לכן נקרא "חנוך קטן"). אם כן,

כט ראה מאמר "בידי מי מפתח הגאולה?" בספר מלכות ישראל ח"א.

ל בראשית מג, כ.

לא תו"א מט, א; ג, א.

לב משלי כד, טז.

לג תהלים לז, כד.

לד שיעור ו' כסלו ש"ז – אמונה ובטחון (28), נדפס ב"ואביטה" בא.

לה שיעור ז' שבט תש"פ.

לו זהר ח"ג יא, א; ראה קהלת יעקב ערך 'צבאות'.

רעה - יש איזה היכי תמצ'י, איזה אפשרות והקשר, שאפשר וצריך להשתמש בה גם לעבודת ה' יתברך. אפילו ביחס לדברים קשים, כמו גאווה, שהיא אבי אבות הטומאה, או כעס, ש"כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה"^מ ו"כל הכועס השכינה מסתלקת ממנו"^{מא} (במיוחד בבית צריך להשמר מכעסים^{מב}) - מובן שאפשר וצריך להשתמש בהם לעבודת ה'. כעס, לדוגמה, הוא החוש של חדש טבת - רוגז דקדושה, "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע"^{מג}. גאווה - "ויגבה לבו בדרכי הוי"^{מד}.

הכל הקדמה לשאלה שלו: יש מדה אחת שאיני מבין בכלל איך אפשר להשתמש בה לעבודת ה'. מה יותר גרוע מגאווה וכעס? מדת הכפירה! מי הכופר הגדול בתורה? חוזרים להתחלה - **עמלק, הספק. עמלק לא סתם שוה ספק** - זו כל החוויה הנפשית שלו, הוא חווה ספק. ספק הוא רגש, יש בו מטען של אנרגיה - כל רגש הוא מטען של אנרגיה, של חיות. כמו שכתוב על עשו, הסבא שלו, שהחיות שלו היא

מהחרב - "על חרבך תחיה"^{מה}. הוא מקבל חיות, תענוג, כיף - מלהרוג. כך כל החיות של

צבאות" בהוד"^{טז}. עיקר הבטחון - סתם בטחון בכחות הפנימיים שבנפש - הוא בנצח. **צבאות** עולה 499 ויחד עם הוי', 26 - סה"כ 525. בטוח מתחלק ב-5, אבל עכשיו נחלק ב-7 - "כל השביעין חביבין"^{טז} - ונקבל ז"פ 75, **בטחון**. כלומר, "הוי' צבאות" הוא שביעיה, שלמות, של מדת הבטחון - בדיק מתאים ליסוד שלנו, שהבטחון הוא פנימיות ספירת הנצח, שהשם הקדוש שלה הוא "הוי' צבאות", "קדוש קדוש קדוש הוי' צבאות מלא כל הארץ כבודו"^{טז}.

כיצד משמשת הכפירה לעבודת ה'?

הפירוש הראשון של ירידה מאמונה לצורך עליה של בטחון, מכח ובהשגחת שם צבאות, הוא לפי ווארט מפורסם של אחד מגדולי הצדיקים, תלמידי הבעש"ט, רבי פינחס מקוריץ - תלמיד מובהק של מורנו הבעל שם טוב.

הוא לימד שבכל מדה שה' ברא - כל מדה בנפש, כל חוויה נפשית וכל רגש שיכולים להיות - אפשר וצריך להשתמש לצורך

עבודת ה' יתברך. אם מדובר במדות טובות - חסד, רחמים, בטחון - אני מבין שצריך להפנות הכל כלפי מעלה, שיהיה רק בשביל עבודת ה'. אבל מה לגבי מדות רעות? הוא אומר שגם מדות רעות - כעס, גאווה, כל מדה

כל החיות של

עמלק היא

מלהטיל ספק,

להיות סקפטי.

יש הרבה אנשים

כאלה היום,

מוציאים עיתונים

שלמים -

סקפטיים. הכיף

הכי גדול שלהם

הוא להטיל ספק

בכל מקום, להרוס

את כל היסודות

מ זהר ח"ג קעט, א; רלד, ב; זהר חדש (מדה"נ) כא, א. ראה שבת קה, ב.

מא פסחים טו, ב.

מב וראה גיטין ז, א וסוטה ג, ב.

מג ברכות ה, א.

מד דברי הימים ב' יז, ו.

מה בראשית כז, מ.

לז פרדס רמונים ש"כ פ"ב; ראה קהלת יעקב ערך 'צבאות'.

לח ויקרא רבה כט, ט.

לט ישעיהו ג.

לצאת ידי חובה^מ. כאשר אני רואה עני ומרחם עליו צריך לכפור באמונה שהוא עני בהשגחה פרטית של הקב"ה – לכפור במחשבה, שבאה מהיצר הרע שלי (הרוצה למנוע ממני 'לצאת' מעצמי לגמרי בהתמסרות לעני), שה' רוצה שהוא יהיה עני ולכן עשה אותו כך. בדיוק כמו שאומרים "בידי מי מפתח הגאולה" – לא להגיד שה' יביא את הגאולה, מתי שהוא רוצה, איך שהוא רוצה (זו כבר המדרגה השניה של ירידה מאמונה, כמו שנסביר).

המדרגה הראשונה של ירידה מאמונה כדי להגיע לבטחון – בסוף לבטחון עצמי, שעלי לפעול כאן – היא כשאני רואה מצוקה של מישהו. אנחנו רחמנים בני רחמנים, כמו שאנחנו מאמינים בני מאמינים, ובמדה מסוימת יש ברחמים שלנו משהו יותר עוצמתי אפילו מהאמונה – רחמים רבים, רחמים גדולים ורחמים עצומים^נ, כמו בעולם התהו, אורות מרובים, אורות גדולים ואורות עצומים של עשו שיושרים אותם ברחמים הרבים והגדולים והעצומים שלנו. ברחמים האלה לא צריך להתחשב לרגע באמונה – צריך לסלק לרגע את המחשבה שה' פועל הכל לטובה (בסוד "כי רגע [רחמים רבים גדולים עצומים] באפו [אף] ועברה על מצוקת העני המסלקת לרגע את האמונה-פשוטה, ואז] חיים ברצונו"^ט). האמונה שהכל לטובה רצוי ביחס אלי, לקבל בשמחה כל מה שעובר עלי בחיים, אבל כאשר אני צריך לקום ולעשות משהו בחיים, במיוחד לעזור למישהו, צריך לכפור בה^ז.

זהו ווארט חשוב ביותר של רבי פינחס

מז ראה גם ב"ב"א.

מח ראה מלכות ישראל ח"ג מאמר "גדולה נקמה" הערה יח. מט תהלים ל, ו.

נ מצד אחד הרחמים באים במקום האמונה, אבל מצד שני הם משלימים אותה: **אמונה-רחמים** עולים 400, שלמות של 20 ברבוע. הזוג השני בכחות הפנימיים שיוצר אותה השלמה – בטול-שמחה.

עמלק היא מלהטיל ספק, להיות סקפטי. יש הרבה אנשים כאלה היום, מוציאים עיתונים שלמים – סקפטיים. הכיף הכי גדול שלהם הוא להטיל ספק בכל מקום, להרוס את כל היסודות. למה אמרנו זאת? להסביר שזו מדה בנפש, רגש. אם כן, מה עושים? אפשר להשתמש ברגש הכפירה לעבודת ה'?

חייב להיות שכן, כי כל מה שה' ברא – הוא ברא לכבודו. גם הדברים הכי שליליים נבראו כדי שנכבד בהם את ה' – בכל דבר אפשר לכבד את ה', דהיינו להשתמש בו לעבודת ה' יתברך. כתוב שכפירה היא גם לשון כפור – הוא קפוא. על עמלק כתוב "אשר קרך"^מ, מלשון קור – הוא קרר אותך, "קרך בדרך" – להיות קר לאלקות. רבי פינחס מקריץ לא מתרץ – כמו שכתוב בהרבה מקומות בחסידות – שיש להשתמש במדת הקרירות והכפירה לכפור בהבלי העולם הזה, לכפור בהנחות העולם, להפוך את היוצרות. הוא לא מתכוון לכפירה בכלל, אלא למדת הכפירה בה'. היתכן לעבוד את ה' על ידי כפירה בו?!

ירידה מאמונה צורך עליה לרחמים (ולבטחון)

תשובתו היא שיש להשתמש בכפירה בה' כדי לעורר רחמים ולא להתכחש לרחמים הטבעיים שמתעוררים אצלי בלב – הרגש הכי עמוק ועוצמתי – כאשר אני רואה עני רעב ללחם או שצריך להלביש אותו וכו' וכו'. כאשר אני רואה מישהו מסכן ברחוב – לא לחשוב לרגע שהכל בהשגחה פרטית, ה' הכי טוב ויודע כל מה שעושה, ולכן אם ה' עשה כך לאדם הזה זו טובתו, איזה תיקון נפש בשבילו. אם יש מצוה לעשות בתורה כאן – אעשה, אבל

כך חז"ל אומרים¹¹ והרמב"ם פוסק¹² וכתוב בחסידות¹³ – בכל מצוה שאני עושה, כל דבר טוב, צריך לחשוב ש"כולי האי ואולי" היא תכריע את הכף. כל העולם שקול, חצי זכויות וחצי חובות, ואני עושה דבר אחד ומכריע את כל העולם כולו – מיד בא משיח. פירוש שני – 'תעשה משהו' מכון להבאת המשיח. גם כאן אפשר לפרש בכמה אופנים. הרבי אומר – את מדליקה נרות שבת? תחשבי שהדבר נועד להביא משיח. שוב חוזר לכל מצוה, רק עם תוספת כוונה – שהמצוה מסוגלת במיוחד ואני עושה אותה בשביל להביא משיח. עוד יותר פשוט – תעשה פעולה משיחית, ממש להביא את המשיח.

ירידה מ"בעתה" לצורך עליה ל"אחישנה"

שוב, הפסוק אומר "בעתה אחישנה" – שתי אפשרויות. אנחנו בגלות כמעט 2000 שנה. יהודי הוא "עם קשה ערף"¹⁴, יש לנו עקשנות – גם עקשנות להאמין. אבל יש איזה שלב שאנחנו – אולי לא מי שיושב כאן בחדר, אבל יש הרבה יהודים – מתייאשים מה"בעתה". יש אפילו יהודים צדיקים וחכמים, כמו רבי הילל בגמרא, שלא התייאש אלא פשוט אומר ש"אין להם משיח לישראל שכבר אכלוהו בימי חזקיהו"¹⁵ – היתה אז הזדמנות פז שהוא יהיה משיח, פספסנו, ונגמר הסיפור. חז"ל אומרים שה' יסלח לרבי

מקוריץ – יורדים מהאמונה כדי להגיע לבטחון שה' בודאי יתן בי כח שאוכל לעזור ליהודי הזה. זהו אחד מפירושי "הוי צבאות"¹⁶ – הוי' הוא רחמים, תפארת, ומתייחד עם שם צבאות בנצח ("איהו בנצח"¹⁷), בו אני איש צבא שלוחם כדי לעשות משהו, לעזור ליהודי הזה, ומנצח, מתוך רחמים.

"בעתה אחישנה"

איזו עוד ירידה מאמונה יש בשביל להגיע לבטחון?

כתוב בפסוק על הגאולה "בעתה אחישנה"¹⁸. לפי חז"ל אלה שתי אפשרויות בנוגע לביאת הגאולה – "זכו 'אחישנה' לא זכו 'בעתה'".¹⁹ מענין שלפי דרשה זו המחשבה הראשונה שלי היא על "לא זכו" – על "בעתה" שמופיעה לפני "אחישנה". בדרשה הסדר הפוך, מזכירים קודם "זכו", אבל הפסוק הוא "בעתה אחישנה". מה המשמעות?

קודם כל, האדם חושב ומאמין שודאי יש איזו "בעתה", יש איזה 'קץ'. יעקב אבינו רצה לגלות את הקץ ונסתמו ממנו מעינות החכמה לדעת²⁰, להכיר ולהודיע את הקץ, ועוד צדיקים רצו לגלות את הקץ אך ה' לא רוצה זאת – אבל דבר ראשון מאמינים שיש קץ, "בעתה". אחר כך, אם אתה רוצה להקדים ולזרז שמישח יבוא היום – צריך לזכות, תעשה משהו.

גם 'תעשה משהו' מתפרש בשני אופנים שונים: פירוש ראשון – תעשה מצוה. כל מצוה שאתה עושה יכולה להיות המצוה – ב-ה הידיעה – שמכריעה את כף המאזניים.

נו קידושין לט, ב.

נז הלכות תשובה פ"ג ה"ד.

נח הרבי מליובאוויטש הביא זאת מאות פעמים בשיחותיו בכלל ובפרט ביחס ל"תשועה והצלה האמיתית והעיקרית – גאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו ממש".

נט שמות לב, ט. ובכ"מ.

ס סנהדרין צט, א. נתבאר באריכות גדולה בהתוועדות ליל פורים ע"ח.

נא ראה קהלת יעקב ערך 'צבאות'.

נב ע"ח שער הכללים פ"א. ובכ"מ.

נג ישעיה כב.

נד סנהדרין צח, א.

נה רש"י על בראשית מז, כח.

אני לא בונה עליה. היו לפעמים שנות קץ, כמו ת"ר או תר"ח – שהיתה התלהבות גדולה בקהילות ישראל בהרבה מקומות בחו"ל. היו הרבה 'מגידי', שגם הלהיבו את הצבור שהשנה הזו הולכת להיות שנת משיח, שנת גאולה. יש כמה סיפורים שקם משהו מגדולי הרבנים בראש השנה, פותח את ארון הקדש, עם ספרי התורה, ונשבע לכולם שהשנה משיח לא יבוא – כדי שירדו מציפיות השוא, מנביאי השקר, שמנבאים להם בוודאות שיבוא משיח כעת. לכן חז"ל אמרו "תיפח רוחן של מחשבי קצים"¹⁰. איך יתכן שרב יישבע שמשיח לא יבוא השנה? לא נשמע מתאים לרבי – באמת לא מתאים – אבל נועד לא להתלות ברוח שוא.

אמונה היא משהו שלמעלה מטעם ודעת ומשיח בא בהסח הדעת – צריך להגיע למעלה מטעם ודעת – ומאד קשה לכלכל זאת במלים. עכשיו אנחנו רואים שיש ירידה שכבר מתיישים מ"בעתה", פשוט לא מאמינים בזה יותר. עוד פעם, חוסר האמונה אינו נכון – אנחנו מתארים ירידה עצומה מאמונה – אבל הוא לא בשביל לומר לה' 'תעזוב אותי, אני מביא את הגאולה בלעדיך', כמו בר כוזיבא, אלא 'אני מביא את הגאולה אתך', אבל אתה מחכה לי שאתחיל. יש ביטוי של ה' "ואני המתחיל"¹¹ – כך אומר לפעמים – אבל כאן מחכה לנו, לי שאהיה המתחיל. אז נחזור ונקרא "בעתה אחישנה" בצורה אחרת והכל יתקיים ויבוא על מקומו בשלום. מה פירוש "בעתה"? שה' יודע את העת שהוא יעשה – העת האמתית – שאנחנו נתייאש מכך שהוא יתחיל, ואז אנחנו נקום ונתחיל, אך מיד נקבל זאת מכחו, הבטחון הפעיל של הנצח.

הילל שאמר כזה דבר, אבל כתוב בגמרא שיש חכם צדיק שאמר כזה דבר. אבל יש גם יאוש. כתוב שהמשיח בא רק בהסח הדעת¹², כשלא חושבים עליו. יש המון פירושים – עד בלי די – מהו הסח הדעת הזה. אבל יש גם בחז"ל שמשיח לא יבוא עד שיתייאשו מן הגאולה¹³. לכאורה לא טוב להתייאש מן הגאולה. אנחנו מתקשרים היום לרבי, ולכאורה יאוש מהגאולה הוא ההיפך הגמור מכל מה שהרבי לימד ועודד והלהיב אותנו. אבל אפשר ליפול מהאמונה, להתייאש מהגאולה ש'תבוא'. בשביל מה הדבר יכול להיות טוב? מה היתה כל המחלוקת נגד הציונים – החילונים ואפילו הדתיים – מלפני מאה שנה ועד עצם היום הזה? האם הגאולה תבוא מלמעלה, ה' יביא אותה, או שאנחנו מביאים את הגאולה. כולם, כולל הרבי הרש"ב – כל הצדיקים הגדולים – התנגדו מאד לרוח הציונית החילונית ואמרו שה' מביא את הגאולה. צריך לחכות לגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו שיבוא ויגאלנו, ואם אנחנו נעשה משהו – כמו להקים מדינה – זו לא הגאולה, זו אשליה ואחיצת עינים. או, בלשון הרבי הקודם, זו לקיחת סוכריה במקום הגאולה – החלפת הגאולה בסוכריה. זו השקפה אחת.

דברנו הרבה בשיעורים הקודמים¹⁴ על בר-כוכבא, בר-כוזיבא, ורבי עקיבא שהיה בעדו – עד כדי כך שבסוף הסברנו שבר כוכבא רק היה הזרוע המבצעת של רבי עקיבא, שהוא היה עיקר המרד. חטא בר כוכבא – ירידה שאיננו רוצים – היה שאמר בסוף לה' 'תעזוב אותי, אני מסתדר לבד'. אבל יש משהו פחות חמור, שאני פשוט מתייאש מה"בעתה" – היא לא היתה כבר 2000 שנה,

סא שם צז, א.

סב אמונה ובטחון 27-28 (ב' חשון ו-ו כסלו ש"ז) – נדפסו ב"ואביטה" חיי שרה, וישוב ווארא.

סג סנהדרין צז, ב.
סד שמות רבה יב, ג.

תוקף הרחמים על ידי חלישות האמונה

נחזור ונסכם:

יש ציור אחד של ירידה מאמונה כדי להתעצם עם מדת הרחמים – שני הפירושים הולכים יחד – ולא לחשוב שה' יודע מה שהוא עושה ועושה הכי טוב ואסור לי להתערב. אם אני מרחם על היהודי הזה – עלי לעשות עכשיו כל שביכולתי כדי לעזור לו, הכל תלוי בי.

יש סיפור יפה אודות הרבי הראשון של בעלז, השר-שלום, שפעל ישועות רק בכח רחמיו על יהודים, רק לעורר רחמים¹⁶. לא

סה אשרי האיש (לר' אשר ארקוביץ) מערכת הרה"ק רבי שלום מבעלז ז"ע אות ב:

אמר: איני פועל על ידי שמות אלא כאשר בא אלי יהודי השרוי בצער מתעורר אצלי רחמנות גדולה, ואז אומרים בשמים, הרי הוא ילוד אשה ויש לו כל כך הרבה רחמנות, בודאי שמן השמים צריך לרחם עליו ומזה באה ישועות.

הסיפור הובא ונתבאר בשיעור ליל י' שבט ש"ז.

לעורר אמונה אלא לעורר רחמים – ובכך הוא כאילו מכריח את ה' לעורר רחמים. הוא לא מאמין, רק מרחם – באמת מרחם. הסיפור מובן יותר לעומק לפי דברינו עכשיו – אם הוא גם היה מאמין, האמונה היתה מחלישה את רחמיו ולא היה פועל, אבל כולו מרחם.

ויש עוד ירידה מאמונה: לרדת – לגמרי – מלחכות שהגאולה תהיה מן השמים. על כך בדיוק אומר "בעתה אחישנה" – ה' מחכה ל"בעתה" זו, וגם יודע מתי תהיה, ואז, ב"בעתה" זו, יהיה "אחישנה", יזרים לנו כח כשנקום ונפעל. לכן הרבי הקודם – כמה שהיה נגד הציונות – שבח מאד את הבחורים בעלי מסירות הנפש והזדהה אתם לגמרי¹⁷, וכך גם הרבי לגבי אנשי הצבא כאן, גם לא דתיים. אם רק היו מפנים את האנרגיות שלהם לכיוון נכון – זה באמת היה מביא את הגאולה.

סו ראה סה"ש תש"ח עמ' 162.

בקיזור – תובנות ונקודות 'עבודה':

- למלחמת עמלק נדרשים אנשי משה ויהושע.
- משה הצטער שלא הנהיג את מלחמת עמלק בעצמו, אך "במקום מחשבתו של אדם שם הוא ממש" והוא השגיח על המלחמה מהגבעה בידים פרושות בתפלה.
- הידים עולות מעל הראש, עד לאמונה, והאמונה מתבטאת בתפלה.
- ה' השאיר את **עמלק** כדי שהספק באמונה יגרום ל"ירידה צורך עליה" – ירידה מהאמונה צורך עליה לבטחון.
- יש "ירידה צורך עליה" רק לדרגת הבינוני ויש "ירידה צורך עליה" בנפילה של ממש.
- כשרואים עני הזקוק לעזרה צריך לרדת מהאמונה שהוא עני בהשגחה פרטית וברצון ה' ולעלות לרחמים עצמיים ובטחון ביכולתי להתמסר אליו ולעזור לו.
- הירידה מהאמונה בגאולה קבועה מן השמים גורמת עליה לבטחון בתפקידנו להחיש את הגאולה.

טפות של אי-ידיעה

שהאסטרולוגים של פרעה יטעו, ולכן הוא אמר "כחצות" ולא 'בחצות', ומכך לומדים "לעולם ילמד אדם לשונו לומר 'איני יודע'".

161 הוא גם שם קדוש בקבלה – שם אהיה (שם הגאולה ושם הלידה) במילוי יודין (אלף הי יוד הי) שעולה קסא. שוב, פורים נע בין "איני יודע" (גם רדל"א) ל"עד דלא ידע" – זו המצוה של פורים.

שתי האפשרויות יחד, 161 ועוד 193 = 354, האורך הממוצע של שנה רגילה, כאשר יש חדש מלא וחדש חסר כסדר, 354 = שמחו. האם יש אפשרות לעוד יום בשנה שהאפשרות המלאה שלו והאפשרות החסרה שלו שוות יחד 354? צריך a פלוס b שזה 354 ו-a מינוס b הוא 32. אם כן, אין עוד יום בשנה שיש בו את התופעה הזו. יש יום אחד שכל השנה מרוכזת בו ביום אחד, יום של "עד דלא ידע" – מ"איני יודע" (איני יודע כלום, איך וייס גארנישט) ל"עד דלא ידע", רק אמונה פשוטה בה'. זה הענין של פורים. זה רק להסביר איך לנצל את הדקות האחרונות של פורים – "עד דלא ידע" שכולל את כל השנה, "שמחו צדיקים בהווי", "ועמך כלם צדיקים". איך מגיעים לשמחה? דרך אמונה פשוטה, מ"איני יודע" עד "עד דלא ידע". נאמר לחיים.

טפטוף מחשבות טובות

אמרנו ש-161 הוא שם קדוש בקבלה – שם קסא. גם 193 הוא שם קדוש בקבלה – טפטפיה. שם קדוש שלא מופיע בשום מקום

יום ה"איני יודע" ויום ה"עד דלא ידע" לחיים לחיים! נחשב באיזה יום בשנה חל פורים. השנה הקטנה ביותר היא שנה חסרה, בה חודשים חשון וכסלו חסרים, ובה 353 ימים, שמחה ימים. השנה הגדולה ביותר היא שנה מעוברת מלאה³, בה יש 385 ימים, לב שמחה, שכינה ימים (אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה). באפשרות הראשונה פורים חל ביום ה-161, ובאפשרות השנייה פורים חל ביום ה-193.

המצוה של פורים היא "חייב אניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע"³. הפשט שהוא לא יודע את ההבדל בין "ארור המן" ל"ברוך מרדכי", אבל העומק הוא שמגיעים לרדל"א שבנשמה (רישא דלא ידע ולא אתידע'), האמונה הפשוטה בה' שלמעלה-מעלה מטעם ודעת. אם כן, העיקר של פורים הוא "עד דלא ידע", בגימטריא 193! זו תופעה מדהימה, שהיום הוא היום ה"עד דלא ידע" של השנה. יכול להיות משהו יותר טוב מזה? אפילו אם לא כולנו מקיימים את ה"עד דלא ידע" לפי הפשט, אפשר בשנה כזו לצאת ידי חובה בגימטריא – רק בזכות הגימטריא עצמה. המינימום של פורים הוא 161 – בגימטריא "איני יודע". הגמרא⁴ לומדת ממשוה רבינו "לעולם ילמד אדם לשונו לומר איני יודע" – שאמר "כחצות"⁵ ולא 'בחצות'. משה חשש

נרשם על ידי איתיל גלעד. לא מוגה. מסעודת פורים תשע"ט, בית רובשקין, קראון הייטס (אנגלית) – ח"א.

א כך היתה הקביעות של שנת ה'תשע"ט.

ב מגילה ז, ב.

ג ברכות ד, א.

ד שמות יא, ד.

ה תהלים צז, יב.

ו ישעיה ס, כא.

המבריק על השכל"י, אבל מחשבות רגילות 'מטפטפות' בתוך הראש, טפה אחרי טפה. הטפות בשם זה באות מ-יה – מוחין, חכמה ובינה – ואלה טפות של מחשבה. יש כח בשם הזה לתקן את המחשבה (על ידי גילוי שרש נשמת משה רבינו^{טז}).

בחסידות מלמדים אותנו "טראכט גוט וועט זיין גוט"^{טז} – 'חשוב טוב יהיה טוב', והכח לזה בא מפורים. אם מצליחים להגיע למדרגה של "עד דלא ידע", הטפות שמטפטפות משם – מהאמונה הפשוטה שלמעלה מטעם ודעת – הן מחשבות טובות, 'חשוב טוב יהיה טוב', הכל יהיה טוב, משיח יבוא, "אף על פי שיתמהמה" הוא יבוא. על כך צריך לחשוב – המחשבות הן טפה אחרי טפה של מחשבה על כך שמשיח בא והוא קרוב, המשיח האישי והמשיח של כל עם ישראל. זה מה שמטפטף כעת מרישא דלא ידע – היום הזה, יום ה-193.

אם כן, שני הערכים של פורים הם שמות קדושים של ה' – שם המחשבה, **טפטפיה**, ושם **קסא**, **איני יודע**, מילוי שם אהיה, המורה על עתיד לא ידוע. ה' אומר 'אני אהיה איתך' – בכל סיטואציה, כמה רע שהיא נראית, אני איתך, מציל אותך וגואל אותך. לחיים לחיים, טראכט גוט וועט זיין גוט.

יד תניא, אגה"ק טו.

טו **משה** ראש-תוך-סוף **מחשבה**, והאותיות הנותרות ב-**מחשבה** הן ראשי תבות **חכמה בינה**. יוצא שבמלה מחשבה יש **חכמה-בינה-משה** – משה הוא סוד הדעת של כללות נשמות ישראל.

טז שושן סודות אות קיד. קהלת יעקב ערך טהרת המחשבה. בעש"ט עה"ת פרשת נח עמוד התפלה אות עב.

במקרא, אבל לפי הקבלה הוא שם חשוב ומכוונים אותו בהרבה מקומות. מאיפה הוא בא? **טף** היינו **טפה**. זהו שם מטפטף... עכשיו מטפטף גשם – אצל ה' הכל מכוון. היום מטפטפת ברכה על כל השנה.

טף הוא גם מלשון "אנשים ונשים וטף", "לחם [רמז לסעודת פורים] לפי ה**טף** [רומז גם ל**טפת** משקה, וכידוע הווארט החסידי

שאם טפה אחת לא פועלת אזי גם חבית מלאה לא תפעל, היינו טפה מרוכזת של שם טפטפיה]^{יח}, שייך למצות "פרו ורבו"^{יט}, המצוה המיוחדת של פורים (שמזלו מזל דגים, אצלם נכתב לראשונה "פרו ורבו") לשון פוריא (מטה, שעליה פרים ורבים^כ). **טף** במילוי, **טית פא** = 500 = "**פרו ורבו**". המצוה של "פרו ורבו" היא להוליד בן ובת, היינו **טף-טף**. ומי הם המולידים? אבא ואמא, **יה** של שם הוי', היינו שלמות השם **טפטפיה**, **טפ-טפ-יה**.

שם טפטפיה נקרא בקבלה "שם המחשבה"^כ, כי מחשבות מטפטפות^כ. יש מחשבה שהיא "ברק

ז ירמיה מ, ז.

ח בראשית מז, יב.

ט שם א, כח.

י שם שם, כב.

יא ראה שבת עז, ב.

יב ראה נה"ש מ, א.

יג הערך הממוצע של **טפטפיה-מחשבה** הוא **מרדכי**, הגבור של פורים. "מרדכי בדורו כמשה בדורו" (אסתר רבה ו, ב). טפטפיה במילוי וידין, **טית פא טית פא יוד** הי = 1035, משולש 45 = **משה משה** = ה פעמים **אור** של יום אחד של מעשה בראשית, כנגד חמשה חומשי תורת משה (בראשית רבה ג, ה), "תורה אור".

למחות את הספק במחשבה טובה

ההדרכה הראשונה של כל רופא טוב היא 'טראכט גוט וועט זיין גוט' בוודאות. **עמלק** הוא **ספק** – אפשר לשמוע את הרופא שאומר 'טראכט גוט וועט זיין גוט' ולומר שהוא אומר יפה, אבל זה בגדר ספק, או שכן או שלא. זהו עמלק, וצריך למחות אותו. מחיה היא לשון מח. בקבלה מדברים על חמש מדרגות, שסימןן "**כל צמא**", כלים-לבושים-צלמים-מוחין-אורות" – המדרגה השניה מלמעלה, אחרי האורות, היא המוחין, החכמה. מח – שיש לו הרבה משמעות בקבלה – הוא גם לשון תמחה, "תמחה את זכר עמלק"^ט, **עמלק** הוא **ספק**^ק. כשמגיע ספק – הוא אומר דברים יפים, נשמע טוב, אבל או שנכון או לא, סקפטיות – עמלק הוא הסקפטי הגדול, ואת הסקפטיות הזו צריך למחות, בכח המוחין, שמגיעים מאור פשוט, חוית האור הפשוט של הנשמה, חויה שה' נמצא בעולם. האמונה-החויה הזו נותנת למוחין את הכח למחות את הספק של עמלק. לחיים לחיים. נגנו "דין נצח".

עצה ומחשבה

ב"על הנסים" אומרים "הפרת את עצתו וקלקלת את מחשבתו" (על דרך הנוסח שאומרים ב"אלהי נצור" בסיום כל תפלת עמידה, "הפר עצתם וקלקל מחשבתם"). יש עצה טובה ויש עצה רעה. כל מי שנותן עצה, רבי, משפיע, רופא, צריך לתת עצות טובות. אבל לעומת עצה טובה יש עצה רעה, וכל העצות הרעות באות מהמן הרשע. צריך

למחות את עמלק ב"הפרת את עצתו".

השם של עצה הוא שם **קסא** (המספר הקטן של יום הפורים בשנה כנ"ל), ושם המחשבה **טפטפיה** הוא "**עז דלא ידע**" (המספר הגדול של יום הפורים בשנה) – כנגד "הפרת את עצתו" ו"קלקלת את מחשבתו". היות ש"מרובה מדה טובה", זהו יום של עצות טובות – שבאות ממרדכי ואסתר (יש לומר שמרדכי הוא סוד המחשבה ואילו אסתר סוד העצה, וד"ל) – ויום של מחשבות שמטפטפות מהרדל"א, אמונה פשוטה, "חשוב טוב יהיה טוב".

יש משהו בפורים שענינו עצה-מחשבה. ראשי התבות עצה-מחשבה הן **עם** – "**עם** מרדכי" (גם 'עם מרדכי', החל מאסתר שהיא יחד עם מרדכי, "ואת מאמר מרדכי אסתר עושה כאשר היתה באמנה אתו"). הביטוי הכי מפורסם של עם הוא "אין מלך בלא עם"^{כא}. המלך במגלה הוא אחשורוש, שלפי הפשט הוא מלך גוי רשע, אבל לפי הפנימיות הוא הקב"ה בכבודו ובעצמו. "אין מלך בלא עם", וכתוב "במי נמלך? בנשמותיהם של צדיקים"^{כב}. חלק מהותי ממלוכה שיש איזו נשמה שהוא נמלך בה, נוטל ממנה עצה. היועצת הטובה במגלה היא אסתר, שיש לה עצה כנגד המן. "אין מלך בלא עם" – בלי עצה-מחשבה^{כג}.

כליות יועצות

השתמשנו בדימוי למחשבה של טפות שירדות מאמונה. מאיפה עוד באות מחשבות ועצות? חז"ל^{כד} אומרים ש"כליות יועצות" – עצות טובות, וגם מחשבות טובות, באות

כא רבינו בחיי לבראשית לח, ל; כד הקמח ערך ר"ה ה; ספר החיים פ' הגאולה פ"ב; עמה"מ שער א פ"א; תניא, שער היחוד והאמונה פ"ז.

כב ע"פ בראשית רבה ח, ג-ז.

כג **עצה-מחשבה** עולה כפעמים הוי', 520.

כד ברכות סא, א. וראה תקו"ז תקון מח (פה, א); תניא, אגה"ק טו.

יז הוספות לכתר שם טוב (קה"ת, הוצאה שלישית) אות קיח. יח הקדמת הח"י בשמ"ש לסדור ספה"ע. ראה אשא עיני מאמר "הוי כ"ל צמ"א לכו למים". נושא זה נתבאר לאחרונה בשיעור מוצאי' אדר ב' ע"ט.

יט דברים כה, יט.

כ הוספות לכתר שם טוב (קה"ת, הוצאה שלישית) אות קיח.

אם כן, כליות הן דבר גדול – שני רבנים טובים. שני רבנים שלא חולקים אחד על השני אלא משלימים אחד את השני.

כ"ל צמ"א

המלה כליות קשורה לכלים. יסוד חשוב בקבלה וחסידות הוא שיש חמשה ממדים במציאות – אורות, מוחין, צלמים, לבושים, כלים כנ"ל. אמרנו ש"תמחה את זכר עמלק" נעשה במוחין – למחות את הספקות מהמוח.

למדנו בהתוועדויות קודמות שהצלמים – דמויות-צללים בתודעה – שייכים לתפלה (צלוחא בארמית), בה עומדים בצל ה' ומתקנים את הצללים בתודעה. דווקא בזמן התפלה באות כל המחשבות הזרות, כל הצללים האפלים, כי זה הזמן לתקן אותם. בתניא^כ כתוב שצריך להסיח מהם דעת, גם זה תיקון, ולעתים אפשר גם להעלות אותן ולמצוא את שרשן בקדושה.

בכל אופן, צלם בא מהמלה צל. אחר כך באים הלבושים, וחז"ל^{כט} מסבירים שלבוש נוטריקון לא-בוש. אדם מתלבש כדי לא להתבייש – כשהוא ערום הוא מתבייש, מאז חטא אדם הראשון. לפני החטא "ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבשו"^ל, והדבר הראשון שאדם וחווה עשו אחרי החטא הוא להתלבש. לבוש נוטריקון לא-בוש, הלבושים מסירים את הבושה. כעת הוספנו שהכלים באים מהמושג

מהכליות. בלימוד פיזיולוגיה מודרנית לא לומדים זאת, כפי שלא לומדים שרגשות באים מהלב. היום מלמדים שהכל בא מהמח – היום כולם חב"דניקים טהורים, שום דבר לא בא מהלב או מהכליות, הכל מהמח. כל כך מח, שמתכחשים לקיום הנשמה. אבל לפי התורה הלב הוא משכן הרגשות והכליות הן המקור לעצות התנהגויות טבעיות. מלך צריך עצות טובות וגם מחשבות טובות – אם אין לו מחשבות טובות הוא במקום גרוע.

היום חג של המלך –

המלה הכי חוזרת במגלה היא "המלך" – וחג של שמחה, "ליהודים היתה אורה ושמחה וששן ויקר"^{כה} (יש עשר לשונות של שמחה במגלה). המלך צריך להיות שמח – אם הוא מדוכא, אוי ואבוי. צריך מלך שמח. כדי שהמלך יהיה שמח הוא צריך מחשבות טובות. הפסוק אומר "עבדו את הוי' בשמחה" – אותיות **מחשבה**^{כו}, מחשבות טובות

הן מחשבות שמחות. אם אתה חושב דברים שמחים אתה רואה את הסוף הטוב – הפי-אנדינג – של התכנית של ה'.

שוב, מלך שמח צריך עצות שמחות ומחשבות שמחות, שבאות קודם כל מרדל"א, מטפטפות, וגם עולות מהכליות. מאיפה אברהם אבינו קבל את חכמתו? כתוב בחז"ל, במדרש, ששתי כליותיו נעשו "כשני רבנים"^{כז}. ממי הוא למד את כל התורה? שתי הכליות שלו נעשו שני רבנים והם למדו אותו תורה.

מחשבות טובות הן מחשבות שמחות. אם אתה חושב דברים שמחים אתה רואה את הסוף הטוב – הפי-אנדינג של התכנית של ה'

כח פרק כח.
כט שבת עז, ב.
ל בראשית ב, כה.

כה אסתר ח, טז.
כו תקו"ז תקון כב (טז, א).
כז בראשית רבה טא, א.

יחד עם אור – "אור יקרות"^{לד}. זהו אור שיתגלה כאשר יבוא משיח. **יקרות** אותיות **ירקות** – 'אור ירקות'. המלה ירק באה מהמלה ירוק. האור הכי חשוב שצריכים בחיים הוא 'אור ירוק' – אור שאומר לך 'לך!'. (כמו אצל אברהם אבינו, "לך לך", הציווי הראשון ליהודי הראשון. בעצם גם הפסוק הראשון של התורה, ראשית בריאת העולם, הוא 'אור ירוק'. והרמז: "**בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ**" [2701] ועוד '**אור ירוק**' [523] = **אברהם** – "**בהבראם באברהם**"^{לה}, פעמים **אחד** – "**אחד היה אברהם**"^{לו}). 'אור ירוק' אומר 'עשה זאת', 'המעשה הוא העיקר', אל תעצור – לא אור אדום אלא אור ירוק. ולסיכום:

אורות	גשם וירקות
מוחין	מחית עמלק
צלמים	צלותא-תפלה
לבושים	לא-בוש
כלים	כליות כשני רבנים

אם כן, ראינו כעת תופעה יפה בפסוק "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", תופעה של "ונהפוך הוא" – "חותם המתהפך". שתי המלים האמצעיות, שמחה וששון, הן מלים נרדפות. שתי המלים החיצוניות הן אורה ויקר, מלים שבאות יחד בתנ"ך – "**אור יקרות**" (שהוא '**אור ירקות**'). נמצא שפורים הוא אור-שמחה-שמחה-אור. יש כאן ארבעה מושגים, אבל בהפשטה יש כאן זוג שמתהפך – אור-שמחה שמתהפך לשמחה-אור, אור שעל ידי פוטוסינתזה הופך לירקות. יש מי שאומר שכאשר משיח יבוא נהיה כולנו צמחונים, כמו אדם הראשון לפני החטא – נאכל רק פירות וירקות, 'אור ירקות'. נשיר את הניגון שלנו ל"ליהודים היתה..."

כליות – יש משהו בכליות שהוא כלי. הכלי אינו גוף דומם ללא חיות אלא אדרבה הכלי מעלה מ"ן למדרגות שמעליו, מעלה עצת כליות, מעלה ללב ולמח עצות ומחשבות. מקובל לדרוש **מלך**, המלך של פורים, כראשי תבות **מח לב כבד**, כנגד אדם חוה נחש, שהם מרדכי-אחשורוש אסתר-ושתי המן, כמו שיובא בהמשך, אך ניתן לדרוש **מלך** כראשי תבות **מח לב כליות**, והוא המלך הנמלך כו"^{לא}. שוב, כמו שהראש שאינו נודע, רדל"א, מטפסף טפות של עצות ומחשבות, כך הכליות מעלות עצות ומחשבות. נחזור לדימוי הפיזיקלי – מהכליות יש טפות אחרות, של שתן, אבל כאן אנחנו מדברים על טפות רוחניות שעולות למעלה, ולא הטפות שירדות למטה, שהן פסולת.

המדרגה הראשונה היא אור – "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר". כולם יודעים מהו אור, ואור הוא משל למדרגות הרוחניות, כמבואר בתניא. האם לשון אור כולל משהו אחר? כעת אומרים איך לכל אחת מהמלים של כ"ל צמ"א יש משמעות נוספות – מוחין גם לשון מחיה, צלם לשון צל, לבושים היינו לא-בוש, וכעת הסברנו שכלים קשורים לפעולת הכליות. האם יש עוד משמעות לאור בתנ"ך? כן. גם גשם, שדברנו עליו – "יפיץ ענן אורו"^{לב}. היינו יפיץ גשם – ואורות הם גם ירקות^{לז}. כאשר יורד גשם גדלים ירקות.

מה היום במדע היחס בין אור וירקות? פוטוסינתזה. רואים זאת בלשון הקדש. כתוב "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" – **יקר** אותיות **ירק**. המלה יקר מופיעה בתנ"ך

לא **מח לב כליות** = 546 = **יעקב יעקב יעקב**, אהיה פעמים הוי' ב"ה.

לב איוב לז, יא.

לג מ"ב ד, לט: "ויצא אחד אל השדה ללקט ארת".

לד זכריה יד, א.

לה בראשית רבה יב, ט; פסיקתא דרב כהנא נספחים אות א; זהר ח"א צא, ב.

לו יחזקאל לג, כד.

קדושת לוי לפורים

חג פורים ומשה רבינו

יש כאן זיקה חזקה בין פורים למתן תורה, ויש יחס חזק בין גיבורי המגלה, מרדכי היהודי ואסתר המלכה, למשה רבינו. ז' אדר הוא גם יום ההולדת ויום היארצייט של משה רבינו. כאשר הגורל נפל להמן על אדר הוא שמח, כי ידע שבו הסתלק משה, אבל לא ידע שגם נולד בו ביום וראויה הלידה לכפר על הפטירה (לבטל את ההעלם וההסתר של הפטירה)¹. המזל של משה רבינו ופורים הולכים יחד (משה נולד מהול" אבל הטפת דם הברית שלו

היתה בפורים). וכן, החלקים היחידים בתנ"ך שהם נצחיים – לא יבטלו לעולם – הם חמשה חומשי תורה והמגלה, "תורת משה" ו"מגלת אסתר" הולכים יחד, שניהם נצחיים. יש הרבה סודות ביחוד של תורת משה ומגלת אסתר. נאמר רק טעימה של גימטריא – כמה הם שווים

יחד? **תורת משה** (כפולת 7, "כל השביעין חביבין") **מגלת אסתר** (כפולת 7 עוד יותר חשובה, ג"פ **חשמל**, שלש הופעות חשמל במעשה מרכבה ביחזקאל) עולה 2485 – סכום כל המספרים מ-1 עד 70, משולש 70. זאת אומרת שהיחוד של תורת משה ומגלת אסתר הוא שלמות כל שבעים הפנים של התורה.

בפורים היהודים קבלו את התורה באופן מוחלט, ברצון, מתוך אהבה

ב"קדושת לוי" של רבי לוי-יצחק מברדיטשוב, סניגור הגדול של ישראל, יש אריכות גדולה על פורים. באחד המקומות הוא מביא שאלה מהמהרש"א על הגמרא.

נלמד קודם מה שכתוב בגמרא עצמה. בסוף מגלת אסתר כתוב "קימו וקבלו היהודים" – כל היהודים באותו דור קימו וקבלו על עצמם את מצות קריאת המגלה ואת כל מצוות פורים, הסעודה, משלוח מנות ומתנות לאביונים. חז"ל² מוסיפים עוד ענין, ש"קימו וקבלו" היינו "קימו" מה ש'קבלו'

כבר" – שעם ישראל קיים את כל מה שקבל בהר סיני. בקבלת התורה היה ממד מסוים של כפיה, "כפה עליהם הר כגיגית ואמר אם תקבלו את התורה מוטב ואם לאו פה תהיה קבורתכם"³ – הכפיה היא דיעבד, לא לכתחילה – אבל בפורים "הדור קבלוה בימי אחשוורוש"⁴. בפורים

היהודים קבלו את התורה באופן מוחלט, ברצון, מתוך אהבה. קבלה באונס היא מיראה – קבלת התורה הראשונה היתה מתוך יראה ("מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע כו")⁵ – אבל קבלת כל התורה מאהבה היתה בפורים.

נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה. מסעודת פורים תשע"ט, בית רובשקין, קראון-הייטס (אנגלית) – ח"ב.

א קדושת לוי, קדושה ראשונה פורים.

ב שבת פת, א.

ג ברכות כב, א.

ד מגילה יג, ב. וברש"י שם ד"ה "ובשבעה".

ה סוטה יב, א.

ו ראה רמב"ם סוף הלכות מגילה.

משה רבינו של דור, "מרדכי בדורו כמשה בדורו"^א. אדר לשון דור.

חז"ל אומרים "הדור קבלוה בימי אחשוורוש" – קבלת תורה שיותר מקבלת התורה הראשונה, כפי שאמרנו שקבלת התורה הראשונה היתה ביראה, בכפיה, וקבלת התורה הסופית היא היום, בזכות מגלת אסתר, מתוך אהבת ה', עבודה לשמה. הרמב"ם אומר^ב שעבודת ה' לשמה היא עבודה מאהבה, בלי שום ציפיה לקבל שכר. עבודה מתוך ציפיה לקבל שכר היא עבודה מיראה – יראה שלא תקבל שכר או

שתקבל חלילה ההיפך. כך מסביר הרמב"ם. עבודה מתוך מוטיבציה אחרת חוץ מעבודת ה' היא עבודה מיראה, אבל עבודה ללא מניעים נוספים היא עבודה מאהבה. זו עבודתו של אברהם אבינו, "אברהם אהב"^ג. זו המדרגה של פורים, "הדור קבלוה", את כל תורת משה, מאהבה. נעשה עוד גימטריא: הדור גם מלשון חזרה – "הדור קבלוה" – וגם במשמעות של דור, "מרדכי בדורו כמשה

בדורו". מרדכי הוא גלגול של משה רבינו^ד. השם אדר, המלה דור והמלה של הגמרא "הדור קבלוה" הם מאותה שרש. כמה שוה "הדור קבלוה"? משיח. צריך לעשות זאת עכשיו, לקבל את התורה מחדש מתוך אהבה, ואז יבוא משיח. אם כן, היום יום של משיח. שוב, מתי יבוא משיח? כשנקבל ונשמור את

אף אחד כאן לא עם מסכה בתחפושת שלו (בעצם יש אחד – לחיים, אתה מציל את המצב...), אבל פורים הוא חג המסכות. תחפושת היא לשון חיפוש – כשאדם מתחפש למישהו אחר הוא גם מחפש את הזהות העצמית שלו. אנחנו כל החיים עם פנים מסוימות, אבל לא באמת יודעים מי אנחנו – אולי אם אשים מסכה אגלה פתאום מי אני. זהו הסוד של פורים. כל שבעים הפנים של התורה מתגלים כאשר קוראים את מגלת אסתר בפורים. מגלת אסתר היא ההתגשמות של כל פירושי תורת משה.

עבודה ללא מניעים נוספים היא עבודה מאהבה. זו המדרגה של פורים, "הדור קבלוה", את כל תורת משה, מאהבה

קבלת התורה מאהבה

עוד משהו: סיום התורה – השיא של התורה, "הכל הולך אחר החיתום"^ה – הוא "אשר עשה משה לעיני כל ישראל". רש"י אומר שהוא שבר את הלוחות לעיני כל ישראל, וה' אמר לו "ישר כחך ששברת", ובכך הצלת את עם ישראל. כאשר הרבי אמר זאת הוא בכה. זהו "חותמו של הקב"ה אמת" של התורה, "אשר עשה משה לעיני כל ישראל".

בקבלה מוסבר שלעשות היינו לתקן^ו – משה תיקן את עיני כל ישראל. אם כן, שלש המלים האחרונות הן "**לעיני כל ישראל**", בגימטריא **אסתר המלכה**. משה רבינו גלה "לעיני כל ישראל" את אסתר המלכה.

מרדכי – שנשא את אסתר ("ותהי לו לבת", אל תקרי 'לבת' אלא לבית") – הוא

יא אסתר רבה ו, ב.

יב הלכות תשובה פ"י.

יג ישעיה מא, ח.

יד יערות דבש דרוש ג (בשם המקובלים) ובכמה דוכתי.

ז שם יב, א.

ח שבת נה, א; ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א.

ט זהר ח"א מז, ב.

י מגילה יג, א.

געשמאק במצוה – "מצוה גוררת מצוה"^{טו}. יש משהו מיוחד במצוות פורים, יותר מכל מצוה אחרת, שעל ידי קיומה "מזדככת הגשמיות" – כאשר שותים, עם שאר מצוות פורים, מזככים את הגוף שלך; יש רופאים שאומרים שלא כל כך בריא לשתות יותר מדי... אבל כאשר מקיימים את מצוות פורים מזככים את הגוף, יותר מבכל מצוה אחרת בתורה – וכאשר הגוף מזדכך אפשר לקבל את כל מצוות התורה לתמיד, מתוך אהבה, באמת. הפשט שהם קבלו את מצוות הפורים לכל הדורות, ונוסף לכך שהם קבלו את כל התורה – הפעם לא מתוך יראה אלא מתוך אהבה. אם כן, לקבלה עצמה יש כאן שני ממדים, שני פירושים.

רבי לוי יצחק שואל למה מצוות פורים מזככות את הגוף יותר מכל מצוות התורה? הוא מסביר שהיחודים שנעשים על ידי כל המצוות מתרחשים בעולמות העליונים – אולי משהו משם מטפסף למטה, מהעולמות העליונים לעולמות התחתונים, אבל

העיקר מתרחש למעלה – ולכן הן לא כל כך משפיעות על הגוף הגשמי של היהודי. אבל בחג הזה הנס היה נס גדול – אבל מלובש בטבע. המן רצה להרוג את גופי עם ישראל, לא רק את הנשמות, והנס עצמו הוא נס שה' עשה בגוף. אין עוד מצוות כיצא בכך, שבאות מנס שהקב"ה עשה בתוך גוף הטבע. לכן בקיום מצוות פורים מזככים את הגוף, וכאשר הגוף מזדכך אנחנו רוצים לעשות את רצון

התורה מאהבה, "עשה את האמת מפני שהוא אמת", כפי שאומר הרמב"ם. עשית האמת מפני שהיא אמת, בלי סבה אחרת, היא אהבה (היינו סוד ריכוז כל החסדים, אהבה, בספירת היסוד, אמת).

זכך הגשמיות בפורים

נחזור לקדושת לוי: הוא מביא שהמהרש"א שואל על "קיימו וקבלו" שלכאורה צריך להיות כתוב הפוך. הרי קודם אתה מקבל ואז אתה מקיים. איך אפשר לקיים בלי שאתה מקבל? זו שאלה פשוטה. חז"ל קוראים את הפסוק "קיימו מה שקבלו כבר", אבל בפשט הקיום קודם לקבלה. המהרש"א עונה מה שעונה, אבל הקדושת לוי עונה על השאלה שלו לפי החסידות, בדרכו שלו. הוא אומר רעיון מאד יפה: בשנה הראשונה בה מרדכי שלח את האגרות לעשות משתה, לתת משלוח מנות ומתנות לאביונים וגם לקרוא את המגלה – היהודים קיימו מה שהוא אמר לעשות

בשנה הזו, בשנה הראשונה. ורק אחר כך הם קבלו על עצמם להמשיך לעשות זאת לכל הדורות הבאים, לעולם, "לא יסוף מזרעם". יש קיום מידי, ואחר כך קבלה לעשות זאת לדורות.

זהו השלב השני של הסבר הפשט, אבל מה זה אומר לנו? הקיום נתן להם השראה לקבל זאת לתמיד. למה? אפשר לומר שכאשר אתה מקיים מצוה היא נותנת לך

כאשר מקיימים
את מצוות פורים
מזככים את הגוף,
יותר מבכל מצוה
אחרת בתורה
— וכאשר הגוף
מזדכך אפשר
לקבל את כל
מצוות התורה
לתמיד, מתוך
אהבה

חסר, 'וקבל', כפי שבפסוק קודם כתוב "וקבל היהודים". בפורים כל יהודי הוא כמו משה רבינו, בו כתוב "משה קבל תורה מסיני".¹ במתן תורה המקורי היו מחיצות בין האנשים – רק משה רבינו עלה להר, אהרן נשאר קרוב מחיצה בפני עצמו, הזקנים נשארו פחות קרובים מחיצה בפני עצמם וכו'. בפורים כולנו במדרגה של משה רבינו, לכן כתוב "וקבל" בלשון יחיד. אחר כך כתוב "קימו וקבלו" – "קימו" כתוב בלשון רבים, וגם "וקבלו" קוראים בפשט בלשון רבים, אבל במגלה כתוב "וקבל" חסר. יש כאן שלשה שלבים – "קימו", ואז "וקבל" את פורים לנצח, וה-ו הנוספת היא קבלת כל התורה מחדש מתוך אהבה, "הדור קבלוה בימי אחשורוש". שנוכה כעת, היום, ל"קימו וקבלו היהודים". לחיים לחיים.

יז אבות פ"א מ"א.

ה'. רוצים לקיים מצוה זו כי מגיעים ל'היי', אופוריה יהודית טובה, "עד דלא ידע", וכאשר אתה מגיע ל'היי' אתה אף פעם לא רוצה לשנות – אתה נעשה מכור, התמכרות טובה, "קימו וקבלו". קיימו זאת פעם אחת והרגישו שצריך לקיים זאת שוב ושוב, לקבל לתמיד – עלינו לקבל זאת לתמיד, ולא רק מצוה זו אלא כל המצוות. כפי שמוסבר בתניא¹⁰ שמאמונה אפשר להחיות את כל המצוות. אדם יכול להרגיש שכל המצוות הן עול, אבל כאשר מתחזק באמונה יכול להחיות את כל המצוות. לכן לא רק שמקבלים את פורים לנצח, אלא את כל התורה – זהו הקשר הפנימי בין מגלת אסתר ומצוות הפורים לתורת משה רבינו.

כל יהודי כמשה רבינו

נוסיף עוד דבר שהוא לא אומר: במגלה, כאשר כתוב "קימו וקבלו", "וקבלו" כתוב

טז פרק לג.

לא לפחד כלל

משה רבינו אמר "כי יגרתי מפני האף והחמה". אבל משה חוזר בתור מרדכי היהודי (ניצוצו וגלגולו של משה) שלא מפחד כלל ומעז להתגרות באפו-כעסו של המן הרשע. **אף** ראשי תבות **אדר פורים** – בפורים מתקנים את הפחד מהאף. **אדר פורים** = **ישראל**, התוקף של מרדכי נובע מהזדהות גמורה עם ישראל.

פורים לנו עמ' צב

תוקפו של אחשורוש

ארבע דעות ב"כל תקף"

בסוף המגלה כתוב "ותכתב אסתר המלכה בת אביחיל ומרדכי היהודי את כל תקף" – המגלה נקראת "כל תקף". יש ארבע דעות בגמרא^א מה הכוונה "כל תקף":

"תוקפו של אחשורוש", כדעת רבי מאיר, שלכן צריך לקרוא את המגלה כולה – מהפסוק הראשון, "ויהי בימי אחשורוש הוא אחשורוש המלך מהדו ועד כוש שבע ועשרים ומאה מדינה", שמתאר את תוקף אחשורוש.

בא רבי יהודה ואומר שהכוונה ל"תוקפו של מרדכי", ולכן מספיק לקרוא את המגלה מ"איש יהודי".

רבי יוסי אומר שמדובר ב"תוקפו של המן", ולכן גם מי שמתחיל מ"אחר הדברים האלה" יוצא ידי חובת המצוה. בא רבי שמעון בר יוחאי, רשב"י, ואומר שמדובר ב"תוקפו של נס" – ולכן מספיק להתחיל מ"בלילה

ההוא", כאשר המלך לא הצליח לישון ובקש שיקראו לפניו ספר הזכרונות, ואז קרא שמרדכי הציל את חייו. מאותו רגע הנס התחיל להתגלגל.

ההלכה היא כרבי מאיר, הדעה הראשונה, שלא יוצאים אם מתחילים מ"איש יהודי", "אחר הדברים" או "בלילה ההוא". אמנם כאשר בעל

נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה. מסעודת פורים תשע"ט, בית רובשקין, קראון-הייטס (אנגלית) – ח"ג.

א אסתר ט, כט.

ב מגילה יט, א.

הקורא מגיע ל"בלילה ההוא" הוא מרים את קולו, כי כעת מתחיל להתגלגל-להתגלות הנס, אבל ההלכה היא שצריך לקרוא את כל המגלה. עלינו להתחיל מ"תוקפו של אחשורוש".

ענין "תוקפו של אחשורוש"

יש שיחה יפה של הרב'ל שמסביר את העובדה שעל פי הלכה הפשט הוא ש"כל תקף" היינו "תוקפו של אחשורוש" – אסתר כתבה את כל התוקף של הגוי הזה שהיתה נשואה אליו, ששמו אחשורוש – וזהו עיקר המגלה. כך בחב"ד שרים "ויהי בימי אחשורוש" – פסוק "תוקפו של אחשורוש". כל המגלה באה להנציח לדורות את הנס של פורים, לתת לנו חוש בנס. כפי שאמרנו, מצוות פורים מזככות את הגוף של היהודי וגורמות לו לקבל את כל התורה באהבה. לכן, אומר הרבי, צריך להבין מה מוסיף "תוקפו של אחשורוש" בנס,

צריך לקרוא את
המגלה כולה –
מהפסוק הראשון,
"ויהי בימי
אחשורוש"

ומסביר זאת בשלשה אופנים: ההסבר הראשון, שכל הנס מתבטא באופי מלכות אחשורוש, מלכות פרס, מלכות מיוחדת – דבר שמתבטא בסעודת אחשורוש, לא עושים כלום חצי שנה, רק שותים ואוכלים יום אחרי יום, חצי שנה 'מפוצצים' את המנח'. בכך המגלה מתחילה, ועל הרקע הזה מתחוללת המגלה. הנס צריך להופיע דווקא על רקע כזה. כמו בהצגה או סרט – התפאורה

ג תורת מנחם חיי"א עמ' 131 ואילך.

הקב"ה עצמו.

כל אלה הסברים למה יש יחס בין "תוקפו של אחשורוש" ל"תוקפו של נס" – יחס בין דעת רבי מאיר (שהלכה כמותו) ורשב"י (השייך לפנימיות התורה). נחזור, ההסבר הראשון הוא שהמלך הגוי אחשורוש הוא הרקע שמדגיש וממחיש את הנס. ההסבר השני הוא שתוקף אחשורוש ממחיש לנו שכל מה שקורה בעולם הוא תכנית אלקית. ההסבר השלישי שאחשורוש עצמו הוא ביטוי ודימוי של הקב"ה בכבודו ובעצמו.

שלשה פסוקים מרכזיים בתנ"ך

בהתבסס על הדברים האלה, בעיקר על ההסבר השלישי של הרבי – שאחשורוש רומז להש"ת, "מלך שאחרית וראשית שלו" – נאמר גימטריא שנסביר אחר כך. אם אני אשאל בחורי ישיבה מהם שלשת הפסוקים הכי חשובים בכל התנ"ך, מסתמא אקבל תשובות מאד שונות. הרבי קבע שנים עשר פסוקים, כעת נצמצם לשלשה. לכבוד פורים נאמר שלשה פסוקים, שרק אחד מהם נכלל ב-**יב** הפסוקים:

דבר ראשון שצריך לדעת הוא שיש ה' שברא את העולם – הפסוק לכך הוא הפסוק הראשון בתורה, "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", יש ה' והוא הבורא. זהו הפסוק הראשון כדי לתקן את התודעה.

הפסוק השני הוא פסוק של מתן תורה, המצוה של אמונה בה' – "אנכי הוי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים"^ה.

מה הפסוק השלישי? מענין שבשנים עשר הפסוקים של הרבי "בראשית" הוא הראשון, אבל הדבר הראשון של עשרת הדברות משום מה אינו שם. מה יש במקומו? "שמע ישראל

מאד חשובה, על הרקע שלה מתחולל הסיפור. צריך לכתוב את תוקף אחשורוש, כי הוא מנכיח את הנס. זהו נס גדול, שאין כמותו בתורה – אפילו שהוא מלובש בטבע – וזה מומחש מתוך גדולת אחשורוש. זהו הפירוש הראשון למה חשוב "תוקפו של אחשורוש".

ההסבר השני הוא שכל סיפור הרקע על אחשורוש בא ללמד אותנו לדורי דורות שהקב"ה מסבב סבות – דברים קורים בעולם באופן שלעולם איננו יודעים איך הם מתייחסים למה שעתיד לצאת מהם. קוראים דברים שרק אחרי שנים תהיה להם השפעה, ואי אפשר להבין את הדרך בה ה' מגלגל דברים מסבה לסבה. זהו ההסבר השני של הרבי, ש"תוקפו של אחשורוש" – כל הרקע – אמור להמחיש לנו, בקריאת המגלה כל שנה, איך כל מה שמתחולל שנים קודם הוא חלק מתכנית אלקית. הווארט הוא שה' מתכנן דברים שנים מראש. אדם קורא משהו בנוי-יורק-טיימס – או רואה בסמראטפון – ואפילו לכתב אין מושג למה קורים הדברים, רק להקב"ה, המתכנן הגדול, המתכנת הגדול של התכנה של כל המציאות. בשביל להתחיל את התחושה הזו צריך להקדים את הסיפור של אחשורוש.

ההסבר השלישי, שמובא בקבלה^ד בשם המדרש – שאין לפנינו – שלא רק כאשר כתוב "המלך" הכוונה לקב"ה, אלא גם "אחשורוש" היינו הקב"ה, "מלך שאחרית וראשית שלו" (הזמן הולך אחורה, מ"אחרית" ל"ראשית"). אחשורוש משקף את הקב"ה עצמו, וזו סבה למה כל הערכת הנס מתבססת על "תוקפו של אחשורוש" – ה', שעושה את הנס, מכליל את עצמו במלך אחשורוש. הוא טפש ורשע, מתחלתו ועד סופו, אבל עמוק בפנים זהו

ה שמות כ, ב.

ד מאו"א מערכת אלף אות קפב.

ועד כוש שבע ועשרים ומאה מדינה שוה 3462. נוציא מזה את שתי ההופעות של **אחשורוש** (לפי הגימטריא הרגילה, **אחשורוש** = 821), 1642, ונקבל 1820, עוד **אחשורוש**! גימטריא מדהימה, "בתלת זימני הוי חזקה" של אחשורוש בפסוק הראשון של המגלה. מי יודע זאת? רבי מאיר. לכן הוא אומר שצריך להתחיל מהפסוק הזה. "מאיר עיני חכמים בהלכה"^ט אבל "לא עמדו חכמים על סוף דעתו"^י – לא ידעו שזו הסבה שלו...

אחרי ה"בתלת זימני הוי חזקה" נראה עוד תופעה: כמה שמות ה' מופיעים בשלשת הפסוקים שלנו? בשני הראשונים יש שלשה – "בראשית ברא **אלהים**" ו"אנכי הוי' **אלהיך**" וגו' – **אלהים-הוי'-אלהיך** עולה 178. בפסוק השלישי יש שני שמות של ה' לפי המדרש הנ"ל – אחשורוש-אחשורוש, 1642 כנ"ל. זהו אחד מהשבעים פנים של התורה. לפי הזהר הגימטריא היא אחד משבעת הממדים של התורה. בנגלה מדברים על פשט-רמז-דרוש-סוד, אבל בזהר מדברים על שבעה ממדים של התורה וחשוב לדעת כשעושים גימטריא שהיא אחד מהם. 1642 ועוד 178 שוה 1820 – אותו מספר, עוד **אחשורוש** אחד (כשה-א עולה 1000)!

תקן אדם וחווה

נאמר תופעה שלישית: האריז"ל אומר^א שכל המגלה היא שחזור של סיפור אדם וחווה

הוי' אלהינו הוי' אחד". אלה שתי מצוות – "מצות האמנת אלקות" ו"מצות יחוד ה'". את "אנכי הוי' אלהיך" הרבי לא כולל בשנים עשר הפסוקים. מה הפסוק השלישי הכי חשוב בכל התנ"ך? "ויהי בימי אחשורוש". [נגנו את שלשת הפסוקים בניגון של "ויהי בימי אחשורוש".]

רמזי שלשת הפסוקים

כעת צריך להתבונן למה שלשת הפסוקים האלה הולכים יחד:

נחזור למה שהאריז"ל מביא מחז"ל, שאחשורוש רומז לקב"ה. כמה **אחשורוש** שוה? 821. אבל אפשר לחשב א-כ-1000 (אל"ף הופכת לאָלָף), ואז יהיה שוה 1820 – מספר הופעות שם הוי' בכל התורה, ומכיון ששם ה' לא מופיע במגלה זהו גם מספר ההופעות בחמשה חומשי תורה יחד עם מגלת אסתר. 1820 עולה 70 פעמים שם הוי', **סוד** פעמים **הוי'** ("סוד הוי' ליראיו") – גימטריא מדהימה – הכל **אחשורוש**.

השם שלו מופיע פעמיים משום מה בפסוק הראשון – "ויהי בימי אחשורוש הוא אחשורוש". חז"ל דורשים ש"הוא אחשורוש, הוא ברשעו [או בטפשותו] מתחלתו ועד סופו"^ב. אבל לפי האריז"ל צריך למצוא לזה סבה עוד יותר פנימית, קשור לגימטריא הנ"ל שאחשורוש = 1820. כמה שוה כל הפסוק, עמוד התווך השלישי של כל התנ"ך? **"ויהי בימי אחשורוש הוא אחשורוש המלך מהדו**

לפי הזהר הגימטריא היא אחד משבעת הממדים של התורה

ט עירובין יג, ב.

י עירובין נג, א.

יא מדרש אליהו על מגלת אסתר בשם מהר"ח (חובא גם בדבש לפי מערכת א אות ד ובני יששכר חדש אדר דרוש ז פרקים טו-י) ובכ"ד.

ו בסוד 'חזרת הגלגל', "איכה ירדוף אחד אלף".

ז תהלים כה, יד.

ח מגילה יא, א.

אחשורוש" הוא אחד מהם. אמרנו שצריך לומר שה' הוא הבורא וה' הוא נותן התורה – אלה פסוקי "בראשית" ו"אנכי" – אבל הסיפור של אדם וחווה והנחש (שהוא המן, הוא עמלק) מתחיל בעוד פסוק, **"אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות הוי' אלהים ארץ ושמים"** (הפסוק עם ההופעה הראשונה של שם הוי'). פסוק זה – הפותח את מעשה בראשית השני, כולל סיפור אדם וחווה – שווה בדיוק לפסוק **"ויהי בימי אחשורוש הוא אחשורוש המלך מהדו ועד כוש שבע ועשרים ומאה מדינה"**, 3462.

הפסוק הראשון של התורה עולה 2701, משולש **חכמה**. פסוק הפתיחה של מעשה בראשית השני הוא 3462. מה ההפרש ביניהם? 761, **"לעיני כל ישראל"**. כלומר, הפסוק שפותח את מעשה בראשית השני שווה לעשר מלים רצופות – **"לעיני כל ישראל. בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ"**, כאשר "נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן"¹⁰. 761 שווה **"אסתר המלכה"** כנ"ל, וכאשר מצרפים אותה ל"בראשית וגו'" מקבלים את הפסוק הראשון של מעשה בראשית השני, ובעצם את "ויהי בימי אחשורוש וגו'". אין יותר "נעוץ סופן בתחלתן" מהתופעה הזו. רואים שאסתר המלכה היא הסיום, החותם, שמצטרף להתחלת התורה, "מתכפיין התחלה להשלמה". זה מצדיק עוד לחיים.

(שחזור, replay, שכולו משחק, play). כל חג בתורה הוא תרופה למחלת נפש אחרת – נושא ארוך שהסברנו בעבר¹¹ – ופורים שייך לסכיזופרניה. כל דמות ממעשה אדם וחווה מתפצלת לשתיים בסיפור פורים. אדם הראשון מתחלק לשנים – החלק הטוב הוא מרדכי והחלק הרע הוא אחשורוש. חווה מתחלקת לשנים – החלק הטוב הוא אסתר והחלק הרע הוא ושת'. כדי שאחשורוש יהפוך להיות הבעל של אסתר הוא צריך להתעלות – זה בפשט, עוד לפני שאומרים שהשם אחשורוש רומז לה'.

אם כן, נעשה עוד גימטריא – **מרדכי-אדם** ועוד **אסתר-חווה** עולה 999. לפי הדרוש הנ"ל, **אחשורוש** הוא הצד הרע של אדם, אבל אמרנו שבכתבי האריז"ל מובא שאחשורוש רומז לקב"ה – הטוב מכולם. נצרף אותו לגימטריא – ונקבל 1820, הכל **אחשורוש!** אם כן, שלש פעמים ראינו שהכל מתנקז לאחשורוש. הערך הממוצע של שלשת

הפסוקים – שלשת עמודי התווך של פורים – הוא **הוי'** פעמים **פלא**. פלא הוא יותר מנס. הערך הממוצע של שלשת הפסוקים הוא **פלא-הוי'** (**פלא הוי'** עולה 137, חצי **מרדכי**).

תולדות השמים והארץ

הערך של כל הפסוק "ויהי בימי אחשורוש" זהה לעוד פסוק מאד חשוב בתורה – כאשר שאלנו מהם שלשת הפסוקים החשובים ביותר, לא היה עולה על הדעת ש"ויהי בימי

אסתר המלכה היא הסיום, החותם, שמצטרף להתחלת התורה

י ד דברים לד, יב.
טו ספר יצירה פ"א מ"ז.

יב ראה 'מן הפרדס' שביעי של פסח.
יג ראה באריכות שיעור י"ז אדר ע"ח

שלוש נשים ושלושה מלכים

רוח והצלה בהשגחה פרטית

מרדכי היהודי אומר לאסתר המלכה שאם לא תלך לאחשורוש – אף שהדבר כרוך בסכנת נפשות, היא יכולה לההרג ("אחת דתו להמית") – אזי "רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות".¹ אמרנו שהרבי אומר שכל סיפור המגלה, "תוקפו של אחשורוש", מלמד איך ה' מתכנן דברים שנים מראש – דבר המתבטא בדברי מרדכי לאסתר, "ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות".² הגעת למלכות כדי להתחנן למלך ולהציל את עם ישראל. אבל, אם לא תלכי, "אם החרש תחרישי"³, אזי "רוח והצלה יעמוד ליהודים

ממקום אחר".

כמו משהו שמשחק שח, שמתכנן את כל המהלכים האפשריים של היריב – השחקן השני הוא אנחנו, ה' משחק אתנו שח. אם נעשה תנועה אחת – ה' יעשה תנועה מסוימת, ואם נעשה תנועה אחרת ה' יעשה תנועה אחרת. זה מה שמרדכי אומר לאסתר. "אין לך אדם שאין לו שעה [ואין לך דבר שאין לו מקום]"⁴ – לכל אדם יש שעה עם הזדמנות לקיים מצוה גדולה מאוד, וזו השעה שלך למסור את נפשך על מנת להציל את עם ישראל. אם תעשי זאת – טוב. אם תעשי צעד אחר – יש לה' צעד אחר איך להציל את היהודים, "רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר", אבל לא דרך, מהלך אחר, ולא עוד אלא ש"ואת ובית אביך תאבדו".

לכל אדם יש שעה
עם הזדמנות
לקיים מצוה
גדולה מאוד,
וזו השעה שלך
למסור את נפשך
על מנת להציל
את עם ישראל

"רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר"

שוה בדיוק השגחה פרטית, פסוק מאד חשוב במגלה. זהו מהלימודים הכי חשובים של הבעל שם טוב. אם יש תכנית אלטרנטיבית, כמו בשח, משהו אחר מתוכנן.

ממקום אחר – יהודית

אם ה' משחק שח עם אסתר, ומגיב לפי הפעולות שלה, צריך לדמיין – אם האשה הזו לא תהיה הגבורה של הסיפור, אשה יהודיה

נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה. מסעודת פורים תשע"ט, בית רובשקין, קראון-הייטס (אנגלית) – ח"ד.

א שם שם, יא.

ב אסתר ד, יד. יש כאן 28-42 = 70 אותיות, מספר החשמל ה-7. הכל עולה 4410 = 10 פעמים אמת = 70 פעמים 63, שם סג, ממוצע כל אות. תחלת הפסוק היא "כי אם החרש תחרישי בעת הזאת" ובה 21 אותיות, ס"ה 91 אותיות, משולש 13. הסדרה המתחילה 28 21 42 היא סדרה רבועית בעלת חן נקבית מסביב ל-21, סוד "אהיה אשר אהיה". המספר ה-10 בסדרה, "העשירי יהיה קדש להוי" (ויקרא כז, לב), הוא 336 = פורים!

ג חלק המילוי, ה'בכח' של אסתר: אלף סמך תיו ריש = מלכות.

ד "אם החרש תחרישי" = אחשורוש אסתר, היינו מתוך הזדהות עם אחשורוש או פחד מאחשורוש – השם אחשורוש הוא נוסריקון חרש. הערך הממוצע של 4 תבות "כי אם החרש תחרישי" = חשמל, "עתים חשות עתים ממללות" (חגיגה יג, ב).

זאת. שוב, כל הביטוי שוה **השגחה פרטית** ושתי המלים האחרונות, "**ממקום אחר**", שוות **יהודית**, המשולש של 29.

מסירות הנפש של שפרה

ארבע המלים הקודמות, "**רוח והצלה** **יעמוד ליהודים**" שוות 585. אסתר שכנעה את המלך הגוי לבטל-להפוך את הגזרה, יהודית הלכה וחתכה לו את הראש. שתיהן הצילו את עם ישראל, אבל בשני אופנים שונים. אפשר לשכנע את המלך במה שאת רוצה שיעשה, או לחתוך לו את הראש... אלה שני מהלכים בשח.

האם יש עוד אשה גדולה בהיסטוריה היהודית, ששוה 585? יהודית הופיעה בהיסטוריה היהודית אחרי אסתר, בנס חנוכה – זהו קשר בין פורים לחנוכה. האשה ששוה 585 מופיעה קודם – אמו של משה רבינו, שנקראת בתורה גם **שפרה**. זהו קשר למשה רבינו, "מרדכי בדורו כמשה בדורו". מה היתה מסירות הנפש

**אם האשה הזו
לא תהיה הגבורה
של הסיפור, אשה
יהודיה אחרת
תהיה הגבורה של
הסיפור. בטוח שזו
תהיה מגלה של
אשה**

שלה? היא היתה מילדת. יש שלש דרכים להתייחס למלך רשע – שלש דרכים שנשים יודעות איך להתייחס למלך הרשע (שלפעמים הוא הבעל...): דרך אחת היא של שפרה, שבפשטות – לא הקשיבה למה שהוא אומר. היא סרבנית הפקודה הראשונה – הדרך הראשונה היא פשוט לסרב פקודה. הדרך השנייה היא לתמרן את המלך לעשות מה שאת רוצה.

הדרך השלישית היא לתת לו לשתות – אפשר לשכר אותו בגבינה, הלכה חשובה

אחרת תהיה הגבורה של הסיפור. בטוח שזו תהיה מגלה של אשה. מי אומר זאת? מרדכי – לא אני יכול לעשות זאת, את יכולה, ואם לא את אז אשה אחרת תעשה זאת.

איך היא רמוזה בגימטריא של הפסוק? "**רוח והצלה יעמוד ליהודים – ממקום אחר**". הכל יחד שוה **השגחה פרטית**, אבל נחשב רק את שתי המלים האחרונות – "**ממקום אחר**", לא ממך, אסתר, אלא מישהי אחרת תהיה הגבורה של הסיפור. "**ממקום אחר**" עולה 435 – מי מכיר אשה גדולה בהיסטוריה היהודית שהשם שלה עולה 435? מרדכי נקרא מרדכי היהודי – והאשה ששוה 435

היא **יהודית**. הגבורה תהיה אסתי או ג'ודי.

איפה יהודית הופיעה? היא הגבורה של חנוכה, כמה מאות שנים אחר כך. מרדכי אומר לאסתר – כעת השעה שלך, ואם לא תהיי את זו תהיה יהודית. אני יהודי, ויהודית (גם בת זוג שלי כמו שאת בת זוג שלי) תעשה זאת. מה מסירות הנפש שלה? מסירות הנפש

של אסתר היא ללכת למלך (פעם ראשונה מרצון – "כאשר אבדתי אבדתי", היא אכן קיימה "תאבדו") ולבקש על עם ישראל, עם כל התכנית-עלילה – להזמין אותו יחד עם המן למשתה ראשון ומשתה שני ואז להצביע על המן כ"איש צר ואויב המן הרע הזה". היא גרמה לאחשורוש לקנא בהמן. או שאת תעשי זאת – עם החכמה הנשית שלך (בחינת "אשה משכלת" כנ"ל) – או שמישהי אחרת תעשה

1 אסתר יהודית יחד, אסתר מתעברת בתוך יהודית = "נמהוי" אשה משכלת" (משלי יט, ד) = 4 פעמים מרדכי, 8 פעמים 137, "נשמע" בקלה" (בראשית כא, יב).

ר-ר – מראש לראש עם **כתר** באמצע) – ההבדל הוא בנקודה האמצעית. לכל משולש שלישי (של 1, 4, 7 וכו') יש נקודה אמצעית – אבל היא משתנה לפי הצירור. ב-28 אותיות, משולש 7, היא הנקודה ה-13 מכל פנה. האות ה-13 מההתחלה היא ה-ד של "יעמוד", והאות ה-13 מהסוף – אם עושים את המשולש הפוך – היא ה-ה של "ליהודים". המאבק על המקום האמצעי הוא בין 4 ל-5, כמו במלחמת ארבעת המלכים את החמשה.

אי אפשר להבין בלי לראות, אבל רק נאמר זאת – זו אולי התופעה הכי מיוחדת במגלה, שאומרת פורים-פורים-פורים, שלש פעמים פורים, כמו ששרנו קודם. למשולש של שבע יש נקודה אמצעית, מקיף קרוב אליו מקיף רחוק:

ר
ו ח
ו ה צ
ל ה י ע
מ ו ד ל י
ה ו ד י ס מ
מ ק ו ס א ח ר
ר ו ח ו ה צ ל
ה י ע מ ו ד
ל י ה ו ד
י ס מ מ
ק ו ס
א ח
ר

אם לוקחים את הערך של שלשת אלה – פנימיות, מקיף החיה ומקיף היחידה – ועושים סדרה מקבלים את הבסיס. אם עושים מ-1 ל-7 הבסיס הוא **פורים-פורים**, ואם עושים מ-7 ל-1 הבסיס יהיה **פורים**! אין לכך סבה בעולם.

לפורים... – וכאשר הוא נופל למטה לחתוך לו את הראש. אם יש לך שלש בנות – אלה שלש דרכים. זהו סוד הפסוק "רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר". נגנו "שושנת יעקב".

"אור גדול" ב770

הביטוי "רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר" מאד מיוחד, בכך שלכל אחד משש המלים שלו יש נקודה אמצעית – דבר נדיר. נקח רק את האותיות האמצעיות – **ו צ מ ו ק ח** – בגימטריא 250, **נר**, **אור גדול**, "העם ההלכים בחשך ראו אור גדול" – פסוק שנאמר על הדור שלנו, הדור של משיח. כל **נר** – כמו נר חנוכה – כולל בתוכו "**אור גדול**". אם כן, כמה שוות שאר האותיות? זו דרשה בכבוד אכסניה – 770. אם כן, מהו ה"מקום אחר"? אם תעשי זאת עכשיו – לא תצטרכי כעת את 770, "עוד חזון למועד". אם לא, צריך **נר** – שהוא **אור גדול**, הרבי – שדולק ב-770, ה"מקום אחר". זו תופעה יפה.

"פורים פורים פורים לנו"

בפסוק "רוח והצלה... ממקום אחר"

כמה אותיות יש בכל הפסוק? 6 מלים ו-28 אותיות. בפסוק הראשון של התורה יש 28 אותיות, אבל ב-7 מלים. 6 הוא משולש 3 ו-28 משולש 7. למשולש 7 יש נקודה אמצעית, כמו שלכל מלה כאן יש אות אמצעית. אפשר לעשות את המשולש מ-1 ל-7 או מ-7 ל-1. מ-1 ל-7 היינו מ-ר ל"**מקום אחר**", ואז הפנות הן **רמר**. אפשר לעשות הפוך, ואז השורה הראשונה היא "**רוח והצל**" והנקודה התחתית תהיה **ר** והפנות הן **רלר** (הסימן של הביטוי, האות הראשונה והאות האחרונה שלו, הוא

לוודא שבמאה אחוז ה' בוחר בישראל (ובכל מצב של עם ישראל, בין צדיקים ובין כו'), וזהו הגילוי של פורים. כל צמצום מכוון את בחירת ה'.

שוב, זהו ניגון שחסידי קרלין חברו לפיוט שמוסבר בחב"ד והניגון בא מתימן – יש כאן איחוד של יהדות תימן, החסידות הכללית והסבר הכוונה של חסידות חב"ד. מי שמכיר 'צעד תימני' בריקוד – ריקוד מורכב – הניגון הזה עוזר לדמיין אותו.

אם שרים מספיק את הניגון הזה – אפשר להגיע ל"עד דלא ידע", עם הקצב הנכון על דרבוקה. לחיים לחיים.

הניגון ששרנו, ונשיר שוב, הוא ניגון שחסידי קרלין בארץ ישראל קבלו מהתימנים – ניגון תימני – וחברו לפיוט שיש בגראבע-סידורים, שבחב"ד לא אומרים בתפלה.

אבל דווקא בחב"ד יש ללשון הפיוט הסבר לקראת סיום **רמח** אותיות (שרובו מגדול המשפיעים בחב"ד, רבי הלל מפאריטש). ה' בחר בנו – מכל גויי הארצות – אחרי "פורים פורים פורים". הוא מסביר שכל פורים הוא סוד של צמצום – יש שלשה

צמצומים – וכל אחד מרכז את הבחירה של ה'. צמצום אומר – 'אני רוצה זאת ולא רוצה משהו אחר'. יש שלשה צמצומים עוקבים כדי

כל פורים הוא סוד של צמצום – יש שלשה צמצומים – וכל אחד מרכז את הבחירה של ה'

מעל השם

בכל פרשת תצוה שמו של משה אינו מוזכר. במציאותו בעולם הזה, משה זקוק לשם שאפשר להתייחס אליו, אבל בשרש נשמתו העליון באין הוא אינו מוגדר בשם. אך כיון שמשה קשור בעצם לישראל, כאשר הוא עולה לשורש נשמתו הוא מעלה לדרגה זו את כל ישראל. לכן "ואתה [מעל השם] תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך" – התמצית של ישראל מובאת אל משה עצמו ועולה יחד אתו.

תורת משה ומלכות משה

אור החיים תצוה

הוא היותו המצוה לבדו, אך בקיום יש לו שותפים – "ואתה [לבדך] תצוה". ורמז: **משה** (המצוה, ששמו לא נזכר כאן בפירוש) ועוד **תצוה** עולה ו"פ **מצוה** – סוד שש המצוות התמידיות מהן נבנה המשכן הרוחני סביב כל אחד מישראל^ח.

פירוש שלישי: לאחר שבמצרים צוה ה' את משה ואהרן להנהיג את בני ישראל, כאן הוא ייחד את משה למלכות ואת אהרן לכהנה – כשני מנהיגי "ממלכת כהנים"^ט. חלוקת שלשת הכתרים, כתר תורה וכתר מלכות למשה וכתר כהנה לאהרן, היא בסוד "שלם וחצי".

פירוש רביעי מדגיש את כתר תורה עצמו, כאשר "תצוה", לשון צוואה, רומז שמשה 'מתלווה' לתלמידי חכמים בכל הדורות, והדבר נרמז דווקא בשמן כי הוא בחינת התורה (ורמז: **שמן-תורה** עולה **יראת שמים** – מתאים לדבריו בהמשך כי על התורה להיות בבחינת "שמן זית זך", תורה לשמה, ללא שמרי קנטור ורצון להתגדל, מתוך יגיעה ו"כתית").

הדגשת הקשר בין כתר תורה וכתר מלכות אצל משה נוגעת במיוחד לדורנו – דור הגאולה. האוה"ח מביא מזהר חדש^י כי הגאולה מהגלות הרביעית תלויה בזכות משה – "ולזה נתארך הגלות, כי כל עוד שאין עוסקין בתורה ובמצות אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה!" משה רבינו "הוא גואל ראשון והוא

את הסגנון החרגי בו פותחת הפרשה, "ואתה תצוה", מסביר האוה"ח בכמה אופנים – שהמשותף לכולם הוא גילוי מעלת משה: פירוש ראשון: על משה לצוות זאת מפי עצמו, לא בשם ה', כפי שראוי במצוה שענינה כבוד ה' (שאינו זקוק לאור). בכך מתגלה שמשה הוא השראת עצם האלקות בגוף^א – "שכינה מדברת מתוך גרונו של משה"^ב. במדרגה זו עולה משה לשרשו באין האלקי, ולכן לא נזכר שמו הפרטי בכל הפרשה, בסוד מאמרו "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת"^ג (שהתקיים במחית שמו הפרטי מפרשתנו, כנודע^ד) – משה עולה ל"אין" האלקי והופך להיות בעצמו ה"מזל לישראל"^ה (ראש בני ישראל, הנמשכים אחריו כגופו – "בתר רישא גופא אזיל"^ו – והרמז: "[ואתה] **תצוה**" בגימטריא **ראש**). אז נאמר לו "ויקחו אליך" – **"אליך"** בגימטריא **אין**^ז.

פירוש שני: בשל ה'חשש' שמשה בהתלהבותו בעבודת ה' ינדב בעצמו את כל נדבת המשכן ויעשה לבדו את כל המלאכה הדגיש לו ה' שיתורנו היחודי במצוות המשכן

נערך מרשימת הרב ע"י איחיל גלעדי, אור לב' אדר תש"פ.
א עפ"י שיחת אחש"פ תש"י – וראה באריכות מאמר "וצדיק יסוד עולם" בספר לב לדעת.

ב ע"פ זהר ח"ג ז, א; שמות רבה ג, טו; מכילתא שמות יח, יט. ובכ"מ.

ג שמות לב, לב.

ד דעת זקנים עה"פ ובכ"ד.

ה בעש"ט עה"ת לך כו; ע"פ שבת קנו, א.

ו עירובין מא, א; וראה סוטה מה, ב.

ז ממוצע כל אות ב"שמן" הוא "**ויקחו**", העולה גם **עין**, בה טמון ה-**אין**, כנודע.

ח ראה באריכות בספרנו לחיות במרחב האלקי.

ט שמות יט, ו.

י אבות פ"ד מי"ג.

יא ח"א טו, א.

בניגוד לתורת עולם הזה בה "גדול תלמוד
[תורה] שמביא לידי מעשה [מלכות]"^{טו}).
תנאו של המשיח^{טז}, שיבוא "היום" – אם בקלו
תשמעו^{טז}, הוא תנאי הגאולה על ידי משה מכח
העיסוק בתורה (המשלים את העבר של משה,
"כתר תורה", ומזכה בעתידו, "כתר מלכות"^{טז}).

גואל אחרון^{יב} – כ"גואל ראשון" עיקרו "כתר
תורה" (והיותו מלך טפלה להיותו נותן התורה)
וכ"גואל אחרון", מלך המשיח, עיקר ענינו
"כתר מלכות", כשגם ה"תורה חדשה"^{יג} שהוא
מגלה היא תורת המלכות, תורת ארץ ישראל
(בה "מעשה גדול"^{יד} והוא המביא לידי תלמוד^{טו}),

יב ראה שמות רבה ד, ב; זהר ח"א רנג, א; שער הפסוקים
ויחי; תו"א משפטים עד, ג.

יג ראה קהלת רבה יא, ז וויקרא רבה יג, ג (ע"פ ישעיה נא, ד).

יד קידושין מ, ב.

טו כמבואר בכ"ד – ראה גם התוועדות י"ט כסלו תש"פ.

טז סנהדרין צח, א.

יז תהלים צה, ז.

יח מלכות = זה עתיד.

ניגון | 445 | זה היום עשה השם | ח"י טבת תש"פ

לאט

ה זה - בו - חה מ - נש - ו - לה - גי - נ שם - ה - ש - ע יום - ה זה

5 בו - חה מ - נש - ו - לה - גי - נ שם - ה - ש - ע יום -

8 בו - חה מ - נש - ו - לה - גי - נ שם - ה - ש - ע יום - ה זה

12 בו - חה מ - נש - ו - לה - גי - נ שם - ה - ש - ע יום - ה זה

D.C.

שמן למאור

שפת אמת תצוה

הממוצע בין נשמות לעולמות. ויש לומר שהם כנגד שני בתי המקדש (הרמוזים **בכתית**, **תי** שנים של בית ראשון ו-**תכ** שנים של בית שני, כדברי בעה"ט) – בית ראשון הממוצע בין אלקות לנשמות ובית שני הממוצע בין נשמות לעולמות (הבית השלישי והנצחי שיבנה במהרה על ידי מלך המשיח יכלול את מעלות שני הבתים ויעלה על גביהם, וכדלקמן).

שמן המאור ושמן למאור

יש "שמן המאור" ו"שמן למאור", ומבאר השפ"א "יש נשמות שהם כלים לקבל האור [שמן למאור] ויש נשמות גבוהות שהם בעצמם האור [שמן המאור]". **משה** רבינו עצמו הוא "**שמן המאור**", עליו נאמר "כי טוב הוא"^ח – "האור כי טוב"^ט – ומכחו לוקחים כל ישראל "שמן למאור", כאשר נשמותיהם שלמטה הן "שמן למאור" ושרשן למעלה "שמן המאור". "שמן המאור" הוא אחד עם המאור-אור עצמו, בחינת אלקות, ו"שמן למאור" הוא הכלי בו מאיר האור ודרכו נאחז בפתילה, כנ"ל שהוא ממוצע בין אלקות לנשמות ובין אלקות לעולמות.

ויש לומר ש"שמן למאור" הוא שני בתי המקדש כנ"ל, ו"שמן המאור" הוא בית המקדש השלישי, "מקדש אדני-כוננו ידיך", שכולו אלקות ממש, תיקון העולמות והנשמות להיות "עולים ומתקשרים ומתיחדים", התכללות הכל באלקות. **שמן המאור** אותיות

"ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד"^א. ובמדרש "זית רענן יפה פרי תאר', כשם שהשמן מאיר כך בית המקדש מאיר לכל העולם שנאמר 'והלכו גוים לאורך"^ב. ומבאר השפ"א: כמו שע"י השמן נאחז האור בפתילה כך "על ידי בית המקדש היה האור נאחז בנפשות בני ישראל, דכתיב 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"^ד.

אור שמן פתילה

האור-האלקות, השמן-המקדש והפתילה-ישראל מצטרפים לנר אחד. והרמז: הממוצע של **נר אור שמן פתילה** הוא 343, 7 בחזקת 3, "שבעתים כאור שבעת הימים"^ה (סוד שבעת נרות המנורה).

בלשון הבעש"ט, יש "עולמות, נשמות, אלקות". האור היינו אלקות, ישראל (הפתילה) הם הנשמות, והמקדש היינו השמן למאור, הממוצע המחבר אלקות לנשמות. המקדש הוא גם ממוצע בין נשמות לעולמות, כמדויק במדרש "מה שמן מאיר כך בית המקדש מאיר לעולם [עולמות]". שתי בחינות המקדש רמוזות בפסוק "כי בתי בית תפלה יקרא לכל העמים"^ו – "בית" היינו הממוצע בין אלקות לנשמות, ו"בית תפלה... לכל העמים"

נערך מרשימת הרב, ע"י יוסף פלאי.

א שמות כז, כ.

ב שמות רבה לו, א.

ג שפת אמת תצוה שנת תרס"ג.

ד שמות כה, ח.

ה ישעיה ל, כו (רש"י שם).

ו כתר שם טוב אות א.

ז ישעיה נו, ז.

ח שמות ב, ב.

ט בראשית א, ד.

י שמות טו, יז.

משה ארמון – משה ("שמן המאור") בונה את המקדש-הארמון (משיח בונה מקדש, "גואל ראשון הוא גואל אחרון").

מצוה ותורה

"כי נר מצוה ותורה אור"^א, ומבאר השפ"א מצות מתקנין אברי הגוף להיות כלי לקבל הארת הנשמה, ועל ידי התורה מאיר הנשמה. ובשבת קדש מאיר הנשמה שזה רמז הדלקת נר בשבת^ב, ביום חול יש "לאתקנא שרגא" ובשבת "לאנהרא שרגא". "נר מצוה" הוא בחינת "שמן למאור", הכלי לאור, "תורה אור" בחינת "שמן המאור". **השמן הוא נשמה**, ביום חול הוא נשמה ובשבת נשמה יתרה. דהיינו, בישראל גופא יש בחינת נשמות ועולמות. גוף היהודי שנתקן על ידי מצות ביום חול הוא עולמות שבנשמות, "שמן למאור", והנשמה המאירה בשבת ב"תורה אור" היא אלקות שבנשמות.

בשני הפסוקים – "כי אתה תאיר נרי הוי' אלהי יגיה חשכ"^ב, "כי אתה נירי הוי' והוי' יגיה חשכ"^ג – "אתה תאיר נרי" היינו מצות, יום חול, ו"אתה נירי הוי'" היינו תורה, שבת (כאשר ה-י הנוספת של "נירי" היינו גילוי אור האצילות, עצם האור, "שמן המאור").

משה ואהרן

אהרן הכהן הוא בחינת "נר מצוה" ומשה רבינו הוא בחינת "תורה אור". **אהרן** אותיות **נר הא למפרע (הא היינו אות הא תתאה, בחינת מצוה, כאשר "הא בהא תליא", הא תתאה ב-הא עילאה, "כאמה בתה")**. אהרן בחינת כלה, ובגדי הכהונה הם

"תכשיטי כלה", ומשה בחינת חתן, אהרן הוא "שושבינא דמטרוניא [הכלה, כנסת ישראל]" ומשה הוא "שושבינא דמלכא [החתן, הקב"ה]". אהרן מעלה את הנרות, העלאת הכלה בהשתוקקות, ומשה ממשיך את האלקות (חתן, חות דרגא) – העלאת והמשכה, "רצוא ושוב".

אהרן תקון הגוף (ותכשיטי כלה הם תכשיטי הגוף), ומשה אור הנשמה. במשה נאמר "מן הבקר [אור הנשמה] עד הערב"^ד ובאהרן כאן "מערב עד בקר" לתקן תחילה את תערובת הפסולת מצד הגוף (בריאת הגוף היא על יד צמצום ו"צמצום עושה פסולת"). תקון הגוף הוא שיהיה "גוף נקי", ואילו הנשמה טהורה שהרי "דברי תורה [תורה אור] אין מקבלין טומאה"^ה. הגוף שותק, "לא מצאתי לגוף טוב משתיקה"^ו, "וידם אהרן"^ז, "כהנים בחשאי וברעותא דלבא"^ח. הנשמה מדברת, "משה ידבר", **נשמה** אותיות **משה נ, משנה**, "פתח פיך ויאירו דבריך"^ט.

משה ואהרן הם "זכור ושמור" – זכירה היא בדבור ("זכרהו על היין"^י), ושמירה בשתיקה, "שפתי כהן [אהרן הכהן] ישמרו דעת"^{יא}. והם כנגד נצח והוד המכוונים לשתי השפתיים, שפה מדברת ושפה שותקת. אכן בשבת הגוף והנשמה יחד, "שבת [שְׁפָת] אחים [משה ואהרן] גם יחד"^{יב}, שניהם שובתים (כמבואר בסיום התניא על שביתה בחיצוניות ובפנימיות).

יד שמות יח, יג.
טו ברכות כב, א.
טז אבות א, יז.
יז ויקרא י, ג.
יח זהר ח"ג טל, א-ב.
יט ברכות כב, א.
כ פסחים קו, א.
כא מלאכי ב, ז.
כב תהלים קלג, א.

יא משלי ו, כג.
יב תהלים יח, כט.
יג שמואל ב כב, כט.

שמן וקטרת

מעין גנים – נקודה חסידית' בפרשת תצוה

של "לעיני כל ישראל" מתחברת ל-ב רבתי של "בראשית", וכך יש לב המחבר את האחרית עם הראשית, לב המזרים חיים לכל הגוף ב'סיבוב הדם' (מההתחלה לסוף ומהסוף להתחלה). אם כן, כיון שהפרשה שלנו מתחילה בסוד **בראשית** – **"ואתה תצוה"** – צריך גם אצלנו לחבר את התחלת הפרשה לסופה.

שמן וקטרת – תורה ותפלה

הפרשה פותחת בשמן המאור, "ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד", ומסיימת במזבח הקטרת, "ועשית מזבח מקטר קטרת"^א, המזבח הפנימי שהיה בהיכל (רוב כלי המקדש כתובים בפרשת תרומה, אבל מהמזבחות מוזכר שם רק מזבח העולה החיצוני ולא המזבח הפנימי). הפרשה מתחילה בשמן ומסיימת בקטרת – שני דברים הבאים יחד בפסוק "שמן וקטרת ישמח לב!" כמו ש"לב" נוצר מחיבור סוף התורה לתחילתה, כך חיבור ראש וסוף פרשת תצוה הוא "ישמח לב". והנה את פרשת תצוה קוראים תמיד בחדש אדר, "משנכנס אדר מרבין בשמחה"^ב, ומה גורם לשמחה? "שמן וקטרת ישמח לב"^ג.

ח שמות ל, א.

ט וראה רמב"ן וספורנו כאן.

י משלי כז, ט.

יא תענית כט, א.

יב **ישמח לב** = **שמן**, וממילא **שמן וקטרת ישמח לב** = **שמן וקטרת שמן**, "נעוץ סופן בתחילתן" (שמן קטרת שמן היינו חכמה-בינה-חכמה, **יהי**, "היה אור") = 1495 = 5 פעמים 13 פעמים = 23 כל **כב** אותיות האלף-בית מ-**א** עד **ת**. **שמן** = **יה** פעמים **הוי**, **ל** פעמים **אחד**. **וקטרת** = 715 = **הכל** פעמים **אחד**. ראש וסוף תבות **שמן וקטרת ישמח לב** = 806 = **אל** פעמים **הוי** (= **לעשות**). אמצעי התבות = 689 = 13 פעמים 53 = **נצח ישראל**.

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד"^א.

בית ראש-אשר

בכל פרשה יש בטיי מרכזי העולה בגימטריא **בראשית**^ב. כשמתבוננים בפסוק הראשון שלנו מוצאים ששתי המלים הראשונות, **ואתה תצוה**, עולות בגימטריא **בראשית** – פרשתנו היא היחידה שהרמז ל"בראשית" נמצא בראש הפרשה. גם חלוקת המלים "ואתה תצוה" מכוונת לאחת החלוקות החשובות בצירופי המלה בראשית: **ואתה בגימטריא בית, תצוה בגימטריא אשר או ראש**, כידוע ש**בראשית** הוא **בית אשר** או **בית ראש**^ג. ההתקשרות ל**ראש** (משה רבינו שבכל דור) היא המקור לאושר בחיים. גם הבית שייך לאושר, כמו בית המקדש, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", "בתוך הלב של כל אחד מישראל"^ד (וכך הלב מלא אושר). והנה רש"י בפירושו ל"בראשית ברא אלהים" מביא את הפסוק "מגיד מראשית אחרית", הקב"ה מתכנן ומודיע את הסוף כבר מההתחלה, רמז מובהק ברש"י לכלל הגדול "נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן"^ה. בדרך זו, דורשים את חיבור סוף התורה לתחילתה, ה-ל

ערוך מהקלטת שידור, ב' אד"ר תשע"א (תרגום מאנגלית).

א שמות כז, כ.

ב למשל, בפרשת שמות "של נעליך מעל רגליך". בפרשת וארא "ויצא מעם פרעה בחרי אף".

ג לפי תקו"ז תקו"ל (עד, א. ראה כסא מלך שם). פענח רזא בראשית.

ד ראה תקו"ז תקו"ג (ית, ב); תקו"ח (כד, א).

ה לפי ראשית חכמה שער האהבה פ"ו.

ו ישעיה מו, י.

ז ספר יצירה פ"א מ"ז.

כתוב ש"פנימיות אבא פנימיות עתיק"^{יח} וגם "פנימיות אמא פנימיות עתיק"^{יט}, אך יש חילוק ביניהם: פנימיות עתיק בכלל היינו רדל"א, 'רישא דלא ידע ולא אתידע', סוד האמונה הפשוטה בנפש. אך פנימיות אבא באה מחכמה דרדל"א, היינו התענוג הפשוט הנעלם, תענוג עצמי של האמונה שאינו מורגש (אלא עתיד להתגלות), ואילו בינה דרדל"א היינו התענוג הפשוט הבא במורגש.

למעשה: צריכים ללמוד חסידות, נשמתא דאורייתא, ומתוך ההתבוננות וההשראה האלקית צריך להתפלל לה'. גם תכלית התפלה, ותכלית היהודי, היא להיות קשור, כמו שרשב"י ("בר יוחאי נמשחת אשריך שמן ששון מחברך") אמר "בחד קטירא אתקטרנא"^כ, קטרת מלשון התקשרות, "ביה אחידא ביה להיטא" – בו אני אחוז ובו אני להוט בקשר אחד של תפלה. החכמה נקראת "עומק ראשית" והבינה נקראת "עומק אחרית". כל אחד צריך לדעת "מאין באת ולכן אתה הולך": "עומק הראשית" הוא השמן, פנימיות התורה, ו"עומק אחרית" הוא להגיע ל"מקטר קטרת".

שמן – מחשך לאור, קטרת – ממר למתוק

תכלית עבודת הצדיק, "ועמן קלם צדיקים"^{כא}, היא אתהפכא, להפוך את המציאות הבלתי רצויה עד שהעולם שלנו יהיה הכי רצוי והכי מתאים להשכין בו את השכינה, את הקדוש ברוך הוא, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", לעשות לו יתרברך "דירה בתחתונים".

יח לקו"ת נצבים מט, ד (ע"פ פ"ח שער קריאת שמע פט"ו).
ראה הגהת הר"ן ש"ל לאוצרות חיים שער עתיק פ"ד.

יט הגהת הר"ן ש"ל לאוצרות חיים שער עתיק פ"ד. ראה תורת שמואל תרכ"ז עמ' לד (וראה שם עמ' עח שמציין לזהר ח"ג קעה, ב).

כ ראה זהר ח"ג רפח, א.

כא ישעיה ס, כא.

השמן מסמל את פנימיות התורה. השמן אותיות **נשמה**, "נשמתא דאורייתא", רזין דאורייתא ובמיוחד רזין דרזין, נשמתא לנשמתא. ואילו הקטרת היא תכלית העבודה, עבודת התפלה, "תכון תפלתי קטרת לפניך"^{כב}. השמן הוא פנימיות למוד התורה וכך הקטרת היא הפנימיות והעצמיות של "עבודה שבלב זו תפלה". על ידי למוד התורה ועבודת התפילה זוכים לשמחה.

[קטרת רומזת גם למצוות, כמו שמפרש רש"י שכאשר מחליפים ק ב-ד (בחילוף א"ת ב"ש), אזי **דטרת = תריג**". והיינו שרש המצוות בבינה, "עשיה לעילא"].

אבא ואמא, שכל ולב

שמן הוא האור, אור השכל ואור העינים, והקטרת היא הלב. שמן שייך לחכמה, אבא, וקטרת שייכת לבינה, אמא ("ויעש את שמן המשחה קדש ואת קטרת הסמים טהור"^{כג}, קדש שייך לאבא וטהור שייך לאמא) – המקבילים למח ולב, "חכמה מוחא... בינה לבא"^{כד}.

אבא ואמא הם "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין, כחדא נפקין כחדא שריין"^{כה} – שני רעים שאינם נפרדים, תמיד יחד. אך יש ענין ומעלה גם בכל אחד בפני עצמו, אבא תורה ואמא תפלה. שרש אבא ואמא הוא במקום הנעלם ביותר, האמונה הפשוטה, אך באבא הדבר מתגלה באופן נעלם, בבחינת אין, ובבינה הגילוי הוא באופן מורגש, בבחינת יש, גילוי התענוג באמא דוקא, והרמז: **מקטר קטרת = תענוג תענוג** (הריבוע הכפול של **חיה-חדוה**). ליתר דיוק במושגי הקבלה:

יג תהלים קמא, ב.

יד רש"י במדבר ז, כ.

טו שמואל לז, כט.

טז פתח אליהו.

יז ראה זהר ח"ג רצ, ב; זהר ח"א קכג, א.

ומקדם אשר לא נעשו אִמֶּר עצתי תקום וכל חפצי אעשה" (יש כאן שלש מדרגות, קדם ראשית אחרית. קדם הוא כתר, ראשית חכמה ואחרית בינה, והסימן בראשי תבות "קרא אני אליהם יעמדו יחדו"^{כז}) – פסוק יפה שכדאי להתבונן בו בשבוע של פרשת תצוה.

בפסוק יש עצה מול חפץ (הפעם היחידה בתנ"ך שמושגים אלו מופיעים יחד. **עצה חפץ** = 343, 7 בחזקת 3, סוד "שבעתים כאור שבעת הימים"), ויש מפרשים שהם מקבילים לראשית ואחרית בפסוק, העצה היא ראשית והחפץ הוא אחרית, "עצתי [מראשית] תקום וכל חפצי אעשה [באחרית]". הבטוי שמשייך את העצה לקב"ה הוא "עצתו אמונה"^{כח}, ואם כן עצה קשורה לאמונה, אך יש גם "כליות יועצות"^{כט} בשייכות לחכמה, וכן הקשר של עצה ל"ראשית" הוא קשר מובהק לחכמה. על "חפץ" כתוב "חפץ חסד הוא"^ל, ובמושגי הקבלה חפץ שייך ל'גלגלתא דאריך אנפין' המתגלה בעיקר באמא, כמו ש"אחרית" היא אמא.

אם נחזור לפרשתנו, יוצא שהחפץ של ה' הוא הקטרת – "בחד קטירא אתקטרנא" – אבל העצה של ה' היא השמן, "עצתי תקום וכל חפצי אעשה". השמן של התורה הוא האמונה והחכמה של פנימיות התורה. צריך להתחיל מהשמן, המקור, "מאין באת", אבל התכל'ס היא "וכל חפצי אעשה", לעשות את החפץ של הקב"ה, שברא את העולם בשביל דירה בתחתונים (החפץ הוא "לעשות, לתקן", כסיום מעשה בראשית). "וכל חפצי אעשה" בגימטריא **שלוש**, כמו בברכת כהנים שהתכל'ס, הסוף, הוא "וישם לך **שלוש**"^מ.

המשך בעמ' 47

אבל בתוך האתהפכא יש שתי בחינות: יש "לאהפכא חשוכא לנהורא"^{כב}, להפוך את החשך לאור גדול ("העם ההלכים בחשך ראו אור גדול"^{כג}). ויש בחינה נוספת "טעמין מרירו למתקא", להפוך את הדברים המרים בחיים למשהו מתוק.

הפיכת החשך לאור נעשית בעיקר על ידי שמן זית זך – סתם זית מתחיל שחור, חשך, וצריך להפוך את החשך לאור בהדלקת הנרות בשמן זית. אבל הפיכת המר למתוק נעשית על ידי הקטרת, כידוע הסגולה שכאשר ישנה צרה טוב לקרוא פרשת הקטרת, יש בכך כח להמתיק את הדינים.

יש מעלה בהפיכת מר למתוק על הפיכת חשך לאור. בלשון הקבלה, להפוך את החשך לאור היינו לתקן את קליפת נגה, אבל להפוך את המר למתוק – באמצעות התקשרות הלב לקב"ה בתפלה – היינו לקחת גם את ג קליפות הטמאות ולהכליל את הניצוץ האלקי המחיה אותן בקדושת האלקות.

אם כן, המסר של הפרשה הזו, "מגיד מראשית אחרית" הוא לקחת את השמן מתחלת הפרשה ולחבר לקטרת שבסוף הפרשה, "שמן וקטרת ישמח לב". בפרשיית השמן יש רק שני פסוקים ובפרשיית הקטרת יש י פסוקים, רמז וסימן של **בי**, "כי **בי** חשק ואפלטוה"^{כד}, כאשר ההתחלה ב-**ב** פסוקים רומזת ל-**ב** רבתי של "בראשית", זו הראשית, אבל האחרית היא השלמות והיא פרצוף שלם של י פסוקים.

"עצתי וחפצי"

נחזור לפסוק "מגיד מראשית אחרית", והנה הפסוק בשלמותו "מגיד מראשית אחרית

כה ישעיה מח, יג.
כו מפיוטי ימים נוראים.
כז ברכות סא, א.
כח מיכה ז, יח.
כט במדבר ו, כב.

כב ע"פ זהר ח"א ד, א.
כג ישעיה ט, א.

כד תהלים צא, יד. אחד הרמזים של **בי** ברבוע ועוד י ברבוע ועוד **בי** ברבוע = **רמח** מצוות עשה ואיברים.

המהפכה השלישית "המלמד את בתו תורה"

בשנים האחרונות, הרב גינזבורג מלמד על ארבע 'מהפכות' גדולות בהלכות תלמוד תורה: כתיבת התורה שבעל פה, נטילת שכר על לימוד תורה, לימוד תורה לנשים ולימוד תורה לאומות העולם, כאשר היום אנו נמצאים בעיצומה של המהפכה השלישית ובראשיתה של המהפכה הרביעית.

עזריה לגבי הקהל "נשים באות לשמוע": "אתיא דרבי לעזר בן עזריה דלא כבן עזאי, דתנינן תמן מיכן אמר בן עזאי חייב אדם ללמד את בתו תורה [וממילא לפי בן עזאי נשים באות להקהל 'ללמוד', אבל ראב"ע חולק עליו]¹". והנה רבי יהושע שבח את דברי רבי אלעזר בן עזריה, ומתאים לפירוש רש"י שרבי יהושע מסכים עם רבי אליעזר וחולק על בן עזאי. ובכל זה מבואר מדוע הלכה כאן כרבי אליעזר (אע"פ שהוא 'שמותי'), כיון שרבי יהושע וראב"ע מסכימים לדבריו (כן כתב הברכי יוסף ועוד מפרשים).

ועוד מובא בירושלמי² "מטרונה שאלה את רבי לעזר מפני מה חט אחת במעשה העגל והן מתים בה שלש מיתות. אמר לה אין חכמתה של אשה אלא בפילכה דכתיב 'וכל אשה חכמת לב בידיה טוה'. אמר לו הורקנוס בנו, בשביל שלא להשיבה דבר אחד מן התורה איבדת ממני שלש מאות כור מעשר בכל שנה. אמר ליה ישרפו דברי תורה ואל ימסרו לנשים", ודברי הירושלמי הובאו בראשונים (כמו התוספות בסוטה). אמנם המאירי כתב שהלשון "ישרפו" היא "דרך גזמא", אך מכל מקום רואים שרבי אליעזר החמיר בזה גם במקום הפסד ממוני, ואף לא היה מוכן להשיב לשאלתה.

בפעמים הקודמות התבאר שאשה פטורה מתלמוד תורה אך "חייבת ללמוד דינים השייכים לאשה"³ ולכן שייכת בלימוד תורה ובברכת התורה.

מחלוקת החכמים במשנה

קעת הגענו למשנה בסוטה⁴ "אם יש לה זכות [לסוטה] היתה תולה לה [שלא תענש מיד]... מבאן אומר בן עזאי חייב אדם ללמד את בתו תורה שאם תשתה תדע שהזכות תולה לה [רש"י: תראה ותלמד בפרשת סוטה שהזכות תולה]. רבי אליעזר אומר כל המלמד בתו תורה כאילו לומדה תיפלות [נ"א: כאילו מלמדה/למדה תיפלות]. ר' יהושע אומר: רוצה אשה בקב ותיפלות מט' קבין ופרישות". לדעת רוב הפוסקים, אין הלכה כבן עזאי, כמו שכתב הרמב"ם בפירוש המשנה⁵ (אמנם יש דעות נוספות, שנביא בהמשך). ועוד, רש"י והראב"ד הבינו שרבי יהושע מסכים לרבי אליעזר, וממילא מסתבר שהלכה כמו רבי אליעזר ורבי יהושע לעומת בן עזאי.

ובירושלמי נאמר על דברי רבי אלעזר בן

נערך על ידי יוסף פלאי, מאמר שביעי בסדרה.

א שו"ע יו"ד רמז.

ב סוטה פ"ג מ"ד; כ, א.

ג זה לשון הרמב"ם שם: "וכבר אמרתי לך לא פעם שאם נחלקו חכמים באיזה השקפה ודעה שאין תכליתה מעשה מן המעשים הרי אין לומר שם הלכה כפלוגי. ואין הלכה כבן עזאי" – ואולי כוונתו שיש נפקא מינה בין רבי אליעזר ורבי יהושע בהשקפה ודעה, ולכן אין טעם לפסוק בזה, אבל המחלוקת עם בן עזאי היא בהלכה ולכן צריך לפסוק בזה.

ד ירושלמי חגיגה פ"א ה"א. הובא בתוס' חגיגה ג, א. וראה עלי תמר לירושלמי שם.

ה סוטה פ"ג ה"ד. מיד לאחר הדרשה "נשים באות לשמוע, טף ליתן שכר למביאייה".

ו ראה יומא סו, ב, גבורת ארי ומהר"צ חיות שם.

בגדר איסור אלא הוראה של חכמים כהנהגה טובה ורצויה, מעין עצה טובה! כך בהרבה מקומות (כשלושים) נוקט הרמב"ם בלשון "צוו חכמים" ותמיד מדובר בדברים שהם הנהגת מדות טובות ודרך ארץ^ז. גם הלשון "אמרו חכמים" (בהמשך דברי הרמב"ם) מופיעה פעמים רבות כאמירה של דברי חכמה ומוסר (אבל גם במשמעות של הלכה, וא"כ זה אינו מוחלט).

והנה במשנה ובגמרא לא מובא מקור לדברי רבי אליעזר (וכן לדברי רבי יהושע), מלימוד כלשהו וכדו', ומוכח שזהו דין דרבנן. ועדיין היה אפשר לומר שזהו איסור גמור מדרבנן, גזרת חכמים, אבל הרמב"ם סובר שזה עניין של סברא והערכת המציאות – דהיינו ש"כאילו מלמדה תיפלות" הוא גם גדר האיסור וגם מקור האיסור וטעמו, שכיון שהלימוד הוא תיפלות ממילא "צוו חכמים" שאין לעשותו.

במלים אחרות: חכמים לא אסרו את הלימוד אלא אמרו שבפועל יש בלימוד זה בעיה והוא עלול להזיק. וכן לשון הרבי הרי"צ^ח "הדעה השניה [דעת רבי אליעזר] אינה אוסרת את הלימוד לנשים אלא סוברת שלא לבד שאינו חייב ללמד את בתו תורה אלא שעוד עלול להזיק".

מתי נקבע הציווי

בהמשך לזה, יש לדון מתי נקבע ציווי זה שלא ללמד בתו תורה. ויש מקום לומר שזהו איסור שהתחדש בשלב מאוחר, כהרבה גזרות וסייגים ותקנות שנוספו בתקופת בית שני ואילך, כדברי אנשי כנסת הגדולה

[יש לעמוד על הלשון המיוחדת "ישרפו דברי תורה ואל ימסרו לנשים". והנה "אל ימסרו לנשים" דומה למה שנאמר "אין מוסרין דברי תורה לנכרי", ו"ישרפו דברי תורה" דומה למה שנאמר "כותבי הלכות כשורפי תורה"^ט. ובחידושי הגרי"ז^י מוסבר, שיש דין 'מסירת התורה' שתהיה דוקא באופן שניתנה, אבל "על ידי נשים אין התורה שמורה כראוי, שאינה נמסרת כפי תורת לימודה". וכתב שלפי זה יתכן שלאחר חתימת התלמוד לא שייך איסור זה! וסיים בצריך עיון. ומכל מקום, חידוש זה הוא בניגוד לפוסקים שהביאו להלכה את "כל המלמד את בתו תורה".]

דברי הרמב"ם בגדר האיסור

זהו לשון הרמב"ם בהלכות תלמוד תורה (פ"א ה"ג) "אשה שלמדה תורה יש לה שכר אבל אינו כשכר האיש מפני שלא נצטוו וכל העושה דבר שאינו מצווה עליו לעשותו אין שכרו כשכר המצווה שעשה אלא פחות ממנו. ואף על פי שיש לה שכר צוו חכמים שלא ילמד אדם את בתו תורה מפני שרוב הנשים אין דעתם מכוונת להתלמד אלא הן מוציאות דברי תורה לדברי הבאי לפי עניות דעתן. אמרו חכמים כל המלמד את בתו תורה כאילו למדה תיפלות. במה דברים אמורים בתורה שבעל פה אבל תורה שבכתב לא ילמד אותה לכתחלה ואם למדה אינו כמלמדה תיפלות". ובלשון זו כתב גם השולחן ערוך (יו"ד רמו, ו).

ראשית יש לדייק בלשון הרמב"ם, "צוו חכמים שלא ילמד אדם וכו'", מוכח שזה לא

ז חגיגה יג, א.

ח שבת קט, ב. והתבאר ב'מהפכה הראשונה'.

ט סוטה מ, ב.

י וראה תשובות והנהגות ח"א סי' תקנו, שהיום כשספרים מודפסים יתכן שאין איסור של מסירת ד"ת לגוי, ובע"ה נעסוק בזה ב'מהפכה הרביעית'.

יא ראה למשל הלכות דעות פ"א ה"ד; פ"ב ה"ג. הלכות אישות פ"ג ה"ו.

יב ספר הזכרונות פרק צב. יובא בהמשך בע"ה.

ואמרה "כאילו מלמדה תיפלות", מבלי לפרש מהי אותה תיפלות (וגם הגמרא לא הוסיפה ביאור מהי תיפלות), וניתן לפרש שתיפלות היא עבודה זרה! שהרי בהרבה מקומות מכנים את העבודה הזרה בשם תיפלות ותיפלה^{טז}, וכן מכנים את בתי העבודה זרה, שבהם מתפללים לטעותם, בתי תיפלה-תיפלות (דהיינו שבתי תפילתם הם-הם בתי תיפלותם). וכן בדברי רבי יהושע במשנה משמע שהחסרון בלימוד תורה לאשה הוא שתהיה "אשה פרושה" (כפי שיתבאר), והרי זה רמז מובהק לדרכי הנוצרים. אמנם המפרשים פירשו 'תפלות' בדרכים אחרות, אך נראה שלכל הפחות יש כאן רמז לענין עבודה זרה.

[אמנם מצאנו שיטה שלפי רבי אליעזר הלימוד "ושננתם לבניך ולא לבנותיך" פירושו איסור ללמד לבנות, דהיינו שזה איסור דאורייתא^{יז}, אבל משתיקת הפוסקים נראה שלא סבירא להו דבר זה. ועוד, אם יש בזה איסור דאורייתא, כיצד יתכן שהלומדת תורה מקבלת שכר כמי שאינו מצווה ועושה, כמו שתמחו האחרונים^{יח}].

טז למשל עבודה זרה סג, ב. הלשון תפלה נמצאת כבר בנביאים, כמו באיוב (א, כב) "ולא נתן תפלה".

יז פירושים ופסקים לרבי אביגדור צרפתי, מאחרוני בעלי התוס', ירושלים תשנ"ו (לראשונה מכת"י), עה"פ ושננתם לבניך: "ולא לבנותיך במסכת סוטה מפרש אם עובר בעשה, דלאו הבא מכלל עשה עשה המלמד בתו תורה כאילו מלמדה תיפלות, או [לבניך ולא] לבנותיך שאין אתה חייב ללמד לבתך תורה". וכן נראה לכאורה מלשון מדרש לקח טוב (פסיקתא זוטרתא) שמות יג, טז "...יצאו נשים שאין חייבות בתלמוד תורה, דכתיב ולמדתם אותם את בניכם, בניכם ולא בנותיכם, מכאן אמרו כל המלמד את בתו תורה כאילו מלמדה תיפלות, לפי שמכנים בה ערומיות יתירה", אמנם ניתן לפרש "מכאן אמרו" שכיין שהתורה פטרה הסיפוי חכמים גם לאסור.

יח שבט הלוי ח"ו סי' קנ.

"ועשו סייג לתורה"^{יט}. ממילא יש לומר שאין מחלוקת קיצונית בין החכמים, אלא שבן עזאי דבק במנהג הקודם ואילו רבי אליעזר קובע בתוקף שהשתנו הדורות ויש בזה פגם, ואף יתכן שרבי אליעזר עצמו חידש את האיסור (בן עזאי מביא ראיה מדין סוטה, אך למעשה הפסיקו להשקות את הסוטות בימי רבן יוחנן בן זכאי^י, רבו של רבי אליעזר).

כלומר, חכמי ישראל ראו שלפי מצב הדור יש סכנה בלימוד תורה לבנות, ולכן גזרו לצמצם את הלימוד, מטעם "עת לעשות לה' הפרו תורתך" (ועיקר הדבר מפורש בדברי המהרי"ל^{יט})! לפי זה, יש מכאן יסוד גדול לומר שהדברים יכולים שוב להשתנות במהלך הדורות, כאשר "עת לעשות לה'" תהיה לכיוון ההפוך, עת ללמוד וללמד.

עוד יתכן שההסתייגות מלימוד תורה לאשה נובעת (בעיקר) מפני הסכנה של דרכי ה'מינים', הנוצרים, שהצירו לישראל הרבה (בגוף וברוח) בזמן המשנה. בתרבות הנוצרית דברו גבוהה-גבוהה על פרישות, ותכלית עבודתם הטמאה היתה בנזירים ונזירות שלא עסקו בנישואין ופריה ורביה (ובכלל ביישוב העולם), וחכמי ישראל חששו שאשה המקדישה את זמנה ללימוד תורה עלולה לנטות לדרכי המינים המבטלים את ערך הנישואין ופריה ורביה. והנה המשנה סתמה

יג אבות א, א. וראה שו"ת מהרי"ל סי' קצט, שהעלה אפשרות שאביהם של ברויה וכיוצא בה סברו כבן עזאי. כלומר, שהיה בזה שינוי במהלך הדורות.

יד משנה סוטה פ"ט מ"ט.

טו בתשובת מהרי"ל הנ"ל "וללמוד לנשים... אעפ"י שצריכות לקיים כל לא תעשה ועשה נמי שלא הזמן גרמא מכל מקום אין ללמדה דהוי כמלמדה תיפלות... ואפילו כי היא מצוה קרין ביה עת לעשות כו' דיצא שכרו בהפסדו".

הסיפור החסידי

ה'פני מנחם' מגור | לשון חכמים מרפא

רבי פנחס מנחם אלתר מגור, ה'פני מנחם', נולד בשנת תרפ"ו כבן זקוניו של רבי אברהם מרדכי אלתר, ה'אמרי אמת' מגור. לאחר כיבוש פולין נמלט מאירופה יחד עם אביו, ועלה לארץ ישראל בפסח של שנת ת"ש. מונה לראשות ישיבת 'שפת אמת' על ידי אחיו ה'בית ישראל', שכיח אז כאדמו"ר מגור. טרם מינויו לאדמו"ר כיהן ה'פני מנחם' כחבר נשיאות ונשיא מועצת גדולי התורה, וכיו"ר אגודת ישראל. נודע בתוקף התנגדותו למסירת שטחי ארץ ישראל לידי גוים. לאחר פטירת אחיו ה'לב שמחה' בשנת תשנ"ב, התמנה כאדמו"ר לחסידות גור וכיהן בתפקיד כשלוש וחצי שנים. תפילותיו ודרשותיו התאפיינו באריכות והתלהבות, וגם עם הבאים להתייעץ עמו האריך בשיחה יותר מאביו ואחיו, האדמו"רים הקודמים. כל ימיו חי בצניעות רבה, והתגורר באותה דירה ישנה בה חי עם אמו לאחר פטירת אביו. הפיגועים שבאו בעקבות הסכם אוסלו השפיעו קשות על בריאותו, ובמוצאי שושן פורים של שנת תשנ"ו נפטר. על פי עדות משמשו התבטא לפני פטירתו: "מיתת צדיקים מכפרת. כלל ישראל שרוי במצב קשה. צריך מסירות נפש בשביל כלל ישראל. אני רואה שכאן קשה לפעול, ומלמעלה אפשר לפעול הרבה יותר". ואכן, גל הפיגועים פסק לאחר פטירתו.

לפחות כמה ימים של רוגע ושמחה.

החסיד הנדהם שאל מה לעשות, הרי התור לניתוח בוטל! ענה לו הרבי שיבדוק, שמא התור עודנו פנוי? למרבה הפלא התברר שאכן כך הוא, והחסיד עבר את הניתוח בהצלחה ושב לאיתנו. כשהגיע אל ה'פני מנחם' לאחר שהבריא, קידם את פניו בשמחה ואמר לו: אמנם נגזר עליך לעבור את הניתוח, אך עוגמת הנפש לא נגזרה עליך. אמרתי לך לבטל את התור כדי לעודד את רוחך, אולם לאחר מכן התקשרתי בעצמי לרופא והוריתי לו להותיר את התור על כנו...

בתעלול פורימי למדי, מעניק הרבי לחסידו שמחת חג מהודרת. אך לא רק לשלוותם של החולים דאג, תוך שהוא נוטל על שכמו את הדאגה לרפואתם, אלא גם לבני משפחותיהם: ומעשה שהיה, בחסיד שהגיע לחוג את יום הכיפורים במחיצת הרבי, בעוד משפחתו שוהה בבליגיה. זמן קצר לפני כניסת הצום התקשרו בני המשפחה בבהלה להזכיר את בנם התינוק, שנפל כעת מחלון הבית ומצבו קשה. הרבי

אחד מחסידיו של ה'פני מנחם' הגיע אליו

בסופו של חודש אלול, וסיפר כי עליו לעבור השתלה של איבר פנימי כלשהו. כבר נקבע לשם כך תור בבית הרפואה, והתאריך לניתוח הוא מספר ימים לאחר שמחת תורה. נענה רבנו ואמר: הלא עומדת בפתח שנה חדשה, ומה לך לתכנן את המחיר? בוודאי תבריא ולא תזדקק לכך... החסיד הנרגש נכנס שנית אל האדמו"ר במוצאי ראש השנה, ושאל אותו: האם לבטל את התור שנקבע? רבנו השיב בחיוב, וימי החגים עברו על החסיד בשמחה ורווחת נפש. כאשר הגיע היהודי קודם שמחת תורה, אמר לו: כעת כשהנך בריא, תוכל לשמוח עם התורה הקדושה ביתר שאת! כמובן ששמחת תורה כזה לא חגג האיש מימיו... אולם במוצאי החג, כשבא לקבל ברכת פרידה מרבו, עיכבו הרבי ואמר לו: אמנם תצטרך לעבור את ההשתלה, אולם אין מקום לדאגה. מהר מאוד תבריא ותצא מכל העניין. בראותי את המתח העצום שנכנסת אליו בשל הניתוח, ביקשתי לתת לך

אמר כי כשם שמחללים את השבת עבור חיי שעה, "נח לו למשה לייב לאבד את עולמו ובלבד שיחיה נפש מישראל, ולו חיי שעה", רבי משה לייב חש כי אם יבלה החולה את שארית ימיו בפחד מן המוות, לא יהיו חיים, ואולי אף יתקצרו.

פעולה כזו היא בסוד החשמל, כאשר החולה האנוש רחמנא ליצלן חש בגופו (ככינוי המחלה בלשון חכמינו: "חש" בראשו, בבטנו וכו'), והצדיק (שעניינו שמירת ברית המילה) מל ומבדיל אותו מכל דאגה. לעיתים הישועה (הופעת ש"ע נהורין) היא שלמה ומוחלטת, והיינו המתקת הרע במלול ודיבור, ולעיתים הינה לחיי שעה בלבד.

כאמור במספר מקומות, התהליך של חש, מל, מל מקביל להכנעה-הבדלה-המתקה, כאשר כל אחד מהשלבים כולל בתוכו את שלשתם. המתקה לחיי שעה היא מל שבחש, המתקת המרירות של ימי החולה האחרונים. זאת ועוד: גם כאשר לעינינו הועילה ההבטחה לחיי שעה בלבד, בוודאי שהשפעתה נמשכת הלאה לחיי עולם, בהמתקת הדינים שפועלת לנשמת הנפטר ומסייעת לה בעולמות עליונים. ההמתקה המוחלטת, מל שבמל, מתרחשת כאשר דברי הצדיק ובטחון החסיד פעלו את פעולתם לרפואה שלמה.

הורה לא לספר לבינתיים לאב אודות בנו, בכדי לא לצערו. והוסיף: "אף כי ראוי שאבא יתפלל על בנו, כאן אתפלל אני במקומו". שמו של התינוק נרשם על פתק שהונח לנגד עיני רבנו כל אותו יום כיפורים, וגם לאחר מכן ליווה את תהליך השיקום המורכב. לעיתים ביטל את חששות הרופאים, ולעיתים העלה חששות משלו, אך לאחר שהתאמתו שב והבטיח כי הילד יתרפא רפואה שלמה, וכך היה.

גם במקרים קשים יותר נהג להרעיף על החולה דברי חיזוק ועידוד, ואף בעודו יודע כי ימיו ספורים. פעם שוחח עם חולה בטלפון בנימה בוטחת כזו, עד שהלה השתכנע כי אכן אין מחלתו חמורה כלל. מיד לאחר שנותקה השיחה נתן דרור לצער שכלא בליבו, נאנח עמוקות, ואף לא הכניס כל אוכל לפיו עד למחרת. יש ואמר אחר כך: "ידעתי את המצב לאשורו, אך לא הסכמתי שיפטר מן העולם בעצבות ומרה שחורה".

דרכו זו של ה'פני מנחם' נתמכת בסיפור ידוע: רבי משה לייב מסאסוב ביקר פעם חולה הנוטה למות, וכשראה עד כמה הוא מיואש ממצבו עמד ונשבע לו כי יבריא. החולה אמנם שמח והתחזק מאוד, אך לאחר כמה ימים התגברה מחלתו שנית והוא נפטר. כאשר תמחו תלמידיו על שבועתו שיצאה לבטלה,

יוסף ובנימין

באבני החשן, שהם וישפה הם האבנים של יוסף ובנימין. שהם היא אבן טובה המאירה גם בחשך גמור, ואילו ישפה היא אבן טובה המאירה רק כשיש מעט אור. יוסף הוא 'צדיק עליון' היכול להאיר ולעורר אפילו לנשמות נדחות, "יושבי חשך וצלמות" השקועים בתאוות. בנימין הוא 'צדיק תחתון' שיכול להאיר רק על רקע התעוררות כלשהי אצל הזולת.

רמז בפרשה

מתמטיקה בפרשת השבוע

וְנוֹעַדְתִּי

לְךָ שָׁם

וְדַבַּרְתִּי אִתָּךְ מֵעַל

הַפָּקֶדֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַפָּרָבִים

אֲשֶׁר עַל אֲרוֹן הָעֵדֻת אֵת

כָּל אֲשֶׁר אֲצִיָּה אוֹתָךְ אֶל בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל וְנוֹעַדְתִּי שָׁמָּה לְבָנִי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשׁ בְּכַבְדִּי

ערך פסוקנו מפרשת תצוה – וְנוֹעַדְתִּי שָׁמָּה לְבָנִי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשׁ בְּכַבְדִּי – 2016, והוא 7 פעמים רפח (ברור והעלאה לקדושה של רפח ניצוצין הנרמז במלים, "וְנִקְדַּשׁ בְּכַבְדִּי") וכן 14 פעמים 12². בגליון הקודם ראינו שהפסוק "וְנוֹעַדְתִּי לְךָ" מפרשת תרומה, עד האתנחתא, עולה 4900. יחד עם פסוקנו ששווה 2016 ערכם עולה 6916 ששווה 182 (7 פעמים הוי') פעמים 38, כאשר 38 הוא ערך התבה החותמת,

בְּכַבְדִּי. יש כאן ביחד 82 אותיות אותן ניתן לצייר כמשולש הקטום של 13, דהיינו 91 פחות 3 פנות של 3 נקודות, כך: נחזור כעת להתבונן

בציור המשולש של פסוקנו מפרשת תצוה ונדגיש את 10 האותיות שבמשולש הפנימי (משולש 4). סביב למשולש הפנימי עוד מקיף של 18 אותיות:

ו
נ
ע
ד
ת
י
ש
מ
ה
ל
ב
פ
י
ש
ר
א
ל
ו
נ
ק
ד
ש
ב
כ
ב
ד
י

והנה, ערך 10 האותיות בפנים שווה 602 או 7 פעמים א-להים וערך 18 האותיות במקיף עולה 1414 או 7 פעמים 202. והנה, חלוקה זו ידועה בקבלה

המלה "ונועדתי" מופיעה ב פעמים בכל התנ"ך, בפרשת תרומה ובפרשת תצוה. אלא שכפי שראינו בפרשת תרומה כתוב "וְנוֹעַדְתִּי" מלא ואילו בפרשתנו כתוב "וְנוֹעַדְתִּי שָׁמָּה לְבָנִי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשׁ בְּכַבְדִּי" (תצוה כט, מג). "על פי שְׁנֵי עֵדִים [ונועדתי]... יָקוּם דָּבָר" (שפטים יט, טו).

והנה, וְנוֹעַדְתִּי שווה 546 (ב-7 אותיות, וממוצע כל אות שווה 78, כפי שדובר), ואילו וְנוֹעַדְתִּי שבפרשתנו (ב-6 אותיות) שווה 540. וְנוֹעַדְתִּי וְנוֹעַדְתִּי שווים 1086 או שָׁה רְבָקָה רָחֵל לָאָה שהוא גם 2 פעמים 543, ערך "אָהִיָּה אֲשֶׁר אָהִיָּה". אהיה הוא שם הבינה אליו רומזות כנ"ל האמהות וממילא משמע שונועדתי הוא בזכות האמהות. את שתי המלים, בהן ביחד 13 אותיות, אפשר לצייר בצורת ההשראה של 3, כך:

והנה, האותיות בציור האמצעי – ו ו י ד י – שוות לאה, וממילא שאר האותיות שוות שָׁה רְבָקָה רָחֵל.

בפסוקנו מפרשת תצוה "וְנוֹעַדְתִּי שָׁמָּה לְבָנִי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשׁ בְּכַבְדִּי" 28 אותיות ולכן אפשר לציירו בצורת המשולש של 7, כך:

ו
נ
ע
ד
ת
י
ש
מ
ה
ל
ב
פ
י
ש
ר
א
ל
ו
נ
ק
ד
ש
ב
כ
ב
ד
י

והנה, בפסוק ובו וְנוֹעַדְתִּי מפרשת תרומה ("וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְדַבַּרְתִּי אִתָּךְ מֵעַל הַפָּקֶדֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַפָּרָבִים אֲשֶׁר עַל אֲרוֹן הָעֵדֻת אֵת כָּל אֲשֶׁר אֲצִיָּה אוֹתָךְ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל") 22 תבות ויחד עם פסוקנו זה, שבו 6 תבות, בשני הפסוקים 28 תבות שגם אותן ניתן לצייר בצורת המשולש של 7, כך:

עריכה: הרב משה גנוט

ועל פי חסידות יש לומר שהיינו ההבדל בין "נובלות חכמה שלמעלה – תורה" (ר"ת נחשת) לעומת פנימיות התורה הבאה מ"פנימיות אבא פנימיות עתיק". וכן, יש לומר שההפרש בין "שם" ו"שְׁמָה" הוא על דרך "איהו" [שם] ואיהי [שְׁמָה], "ז"א ונוקבא, ובכל זאת שְׁמָה אותיות משה בסוד "משה משה לא פסיק כו", ובא לומר שגם פשטי התורה המושגים לכל ישראל עוברים דרך משה דווקא.

מהנוסח שהיה לפני הראשונים יוצאים כמה רמזים מופלאים. עד האתנחתא תחת "העדת" יש 14 תבות ו-54 אותיות. ואם נגרוס "ואת", אזי בסוף הפסוק של תרומה

ונועדתי לך
סוד ברת יא
רמז על הכס
תמביוש
יהפכרבי
אשר ע
לאר
והע
דת
וא
תכל
אשר
צוהאו
תראלכ
ישראל
נעודתישמ
לכבניישר
ונקדשכבדי

יחד עם כל הפסוק של תצוה יהיו גם 14 תבות ו-54 אותיות! את 108 האותיות אפשר לצייר בצורת חוה בלי הנקודה האמצעית, כך:

ועוד אפשר לדרוש בסוד "גורעין ומוסיפין ודורשין" שאת ה-ו הנוספת ל"ואת" גורעין

מה-ו שהיתה ראויה להיות ב"וְנִעְדָּתִי" של תצוה, ושוב יתחלקו שני הפסוקים למספר שוה של תבות ואותיות, כפי שראינו. אזי, ערך 54 האותיות הראשונות יהיה 4900 וערך 54 האותיות האחרות יהיה 4137 שהוא 7 פעמים 591 או 21 פעמים 197. והנה, 197 הוא מספר הפסוקים בשתי הפרשיות תרומה ותצוה: 96 ו-101.

ועוד פלא, "וְאֵת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אוֹתְךָ אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" שווה 2121 או 21 פעמים 101 (מספר פסוקי תצוה), וכל הפסוק בתצוה (וְנִעְדָּתִי ... בְּכַבְדִּי) ששווה 2016 הוא 21 פעמים 96 (מספר הפסוקים בתרומה)!

כחלוקת רפח הניצוצין ל-202 (רב) שנבררו כבר במצרים ועוד 86 (א-להים) שנותרו לברר עד לביאת ינון במהרה בימינו. והנה יש לנו מקור יפהפה לחלוקה זו בפסוק זה!

אם נחשב את שורות המשולש בדילוג שורות נמצא שערך השורות הראשונה השלישית החמישית והשביעית 1134, ואילו השורות השניה הרביעית והשישית עולות 882. 1134 שווה 3 פעמים חֲשֵׁמֶל (המשולש של זָךְ), ואילו 882 שווה פעמיים אָמֶת, שהוא עצמו אָהִיָּה ברבוע.

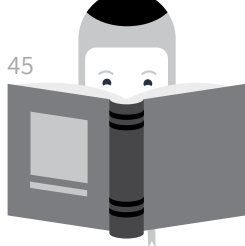
ועוד, במקיף החיצוני שערך כאמור 1414, האותיות במרכז הצלעות הן שֶׁכֶּל או 7 פעמים 50. שאר האותיות במשולש לבד מאלה, ערךן 1666 או 7 פעמים רָחֵל (וכן, 288 שווה 50 ועוד רָחֵל). והנה, כאשר נבליט במשולש את המשולש הנוסף 4 הכלול בו, גם האותיות שבו שוות שֶׁכֶּל וכל השאר 1666!

ו
נ
ד
ת
ש
מ
ה
ל
כ
נ
י
ש
ר
א
ל
ו
נ
ק
ד
ש
כ
ב
כ
ב
ד
י

ו יתירה בפירושי הראשונים

בפרשת תרומה על הפסוק של ונועדתי, על המלים "אֵת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוֶּה" הסביר רש"י מדוע יש ו-החיבור יתירה. ומשמע שהיגרסה לפניו היתה "וְאֵת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוֶּה" ולא כפי שהיא לפנינו בלא ו-החיבור. והנה, גם האבן עזרא וגם החזקוני גורסים "וְאֵת" ואין לפנינו מקור מוסמך שצריך להיות אֵת ולא וְאֵת.

בהיכל הברכה פוסק שספר תורה שכתוב בו וְאֵת כשר וישר אפילו לכתחילה! ועוד, הוא מסביר ש"וְנִעְדָּתִי" מלא ו היינו מפני שקאי על משה (ר"ת "מִבֵּין שְׁנֵי הַפְּרָכִים") שקבל את פנימיות התורה מבין שני הכרבים ואילו בפרשת תצוה "וְנִעְדָּתִי" חסר מפני שמדובר בפשטי התורה שקבלנו מעל מזבח הנחשת.

צֵל נֶזֶר הַקִּדָּשׁ

המדור לילדים

זִקְנָם הַהֲדוּר מְגַלָּה טֶפֶח מֵהֶאֱהָבָה וְהֶרְחָמִים שֶׁלָּהֶם לְכָל יְהוּדִי. אֲבָל מַעַל לְאֵלֵינוּ נֶצֶב לוֹ הַמִּצַּח. הַמִּצַּח הוּא הָאֲזוּר בִּפְנִים שֶׁנֶּרְאָה שׁוֹמֵם. הָעֵינִים, הָאָזְנוֹת, הָאֶזְרָא וְהַפֶּה – כֻּלָּם מְמַקְמִים תַּחְתָּיו. נֶרְאָה כְּאִלּוּ הַפְּנִים מְחַלְקוֹת לְשָׁנִים – הָאֲזוּר הַתַּחְתּוֹן ה'מִשָּׁב' וְהָאֲזוּר הָעֶלְיוֹן ה'מִדְּבָר'. דְּוָקָא מִשׁוֹם כֶּן מִתְגַּלֶּה אֵלֵינוּ בַּמִּצַּח עֵמֶק מִיָּחָד, כְּזֶה שֶׁקָּשָׁה לְבַטֵּא אוֹתוֹ בְּמַלִּים. הַמִּצַּח הוּא הַמָּקוֹם בּוֹ נִשְׁקָף וּמִצִּיץ אֵלֵינוּ הָרָצוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַיְּהוּדִי, וְדוּקָא הוּא הַמָּקוֹם הַנִּבְחָר לְצִיץ נֶזֶר הַקִּדָּשׁ שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל.

חַז"ל מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ, שֶׁכָּל אֶחָד מִבְּגָדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בָּא לְכַפֵּר עַל סוּג אַחֵר שֶׁל עֲבֻרוֹת אוֹ שֶׁל מַדּוֹת רָעוֹת, וְכִי הַצִּיץ בָּא לְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹת פְּנִים. לָמָּה עֲוֹנוֹת קְשׁוּרָה דְּוָקָא לְפָנִים? כִּי אֲשֶׁר אָדָם מִפְּחַד שֶׁיִּגְלוּ שֶׁהוּא מִשְׁקֵר הוּא מְסַתֵּת וּמַעֲדִיף שֶׁלֹּא יִישְׁרֻוּ אֵלָיו מִבֶּטֶן. בְּרַב הַמִּקְרִים רֹאִים לְאָדָם אֶת הַשִּׁקָּר בְּעֵינָיו, וְהָאָדָם הַנִּבְּוֶה יִשְׁפִּיל אֶת מִבְּטֹו אוֹ יִתְקַע אוֹתוֹ אִי-שָׁם. לְעַמֶּת זֹאת, כִּי אֲשֶׁר הָאָדָם דּוֹבֵר אֱמֶת הוּא מִרְגִּישׁ מִשְׁחָרֵר וְלִכֵּן יְכוּלוֹת עֵינָיו לָנוּעַ בְּחַפְזִיּוֹת וְאֶף לְהִשְׁרִי אוֹתָן בְּשֻׁעַת הַדְּבָר. אִיךָ אוֹמְרִים? "נִכְרִין דְּבָרֵי אֱמֶת".

"מֶה נֶהְדָּר הָיָה מִרְאָה כִּהֵן גָּדוֹל!". פְּרִשְׁתַּת תַּצְוָה מְפָרֶטֶת לָנוּ אֶת מִרְאֵהוּ הַהֲדוּר שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, עַל שְׁמוֹנֶת בְּגָדָיו. אִין סֶפֶק שֶׁהַבּוֹלֵט בֵּינֵיהֶם הוּא הַצִּיץ. מִדּוּעַ? כִּי הוּא מִצִּיץ אֵלֵינוּ מְלַמְּעֵלָה... זֶה לֹא בְּדִיחָה. הַצִּיץ מְזַכֵּר לָנוּ אֶת זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת הַהֲצָחָה שֶׁלָּהּ מִבְּעַד לְאֶפֶק בְּשֻׁעַת נֶחֱמָה. כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, נוֹצֵץ הַצִּיץ הַמְזֻהָב מִמִּצְחוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן, אֲבָל הַדְּבָר הַיּוֹתֵר בּוֹלֵט הוּא אוֹתִיוֹת הַחוֹתֶם הַמְטֻבָּע בּוֹ – "קִדָּשׁ לְהוֹי".

הַצִּיץ הַמִּצִּיץ פּוֹנֶה אֵלֵינוּ וְקוֹרָא: פִּנּוּ מָקוֹם לָהּ, הִפְכוּ אֶת הָעוֹלָם לְקָדוֹשׁ! כְּלִי הַקִּדָּשׁ וּבְגָדֵי הַכֹּהֵנָה קְדוֹשִׁים; הַכֹּהֵן הָעוֹמֵד לְשֵׁרֵת בְּקָדָשׁ – קְדוֹשׁ; וְאַחֲרוֹנִים חֲבִיבִים – כָּל יְהוּדִי וְיְהוּדִי הַמְשִׁתֵּיף לְ"מִמְלַכְתַּת כֹּהֲנִים" – הֵנוּ קְדוֹשׁ!

מִצַּח הָרָצוֹן

אַתֶּם אוֹהֲבִים לְהִתְבּוֹנֵן בְּתַמוּנוֹת שֶׁל צִדִּיקִים? אֲנִי כֵן. כִּי אֲשֶׁר אֲנִי עוֹמֵד מוֹל הַחֵבֶר וּמִיִּשְׁרָאֵל אֵלָיו אֶת הַפְּנִים אֲנִי יְכוּל לְבַחֵן אֶת תְּנוֹי הַפְּנִים שְׁלֹו. אֲצֵל צִדִּיקִים נִכְרִים בְּתוֹי הַפְּנִים הָעֵמֶק וְהַקִּדָּשָׁה. עֵינֵיהֶם הָעֵמֶקוֹת וְהַחוֹדְרוֹת מִשְׁדְּרוֹת לִי חֲקָמָה גְּדוֹלָה יַחַד עִם שְׂמֵחָה פְּנִימִית,

אותם ילדים מסגלים לנצל את מעמדם בחברה וללעג לחלשות של החלש. מה שמרגיז הוא, שמשום מה הם מצליחים לסחוף אחריהם את כל שאר הילדים. גם מי שאינו שותף פעיל למעשים אלו יבחר לרוב להמנע בשתיקה. "מה אפשר כבר לעשות? מי בכלל יקשיב לי?", כך חושב לו הנמנע. ואכן, במצבים כאלו קשה מאוד לנו להתנגד ולנהג הפוך מכלם.

לשם כך נדרשת עזות, אבל זו כבר **עזות דקדשה**. ובאמת, על עזות מסוג זה נאמר "ישראל עזין שבאמות" וכי זו הסבה שדוקא להם נתנה התורה. התורה נקראת עז, וה' נותן אותה לנו – "ה' עז לעמו יתן". אצל חסידים מקבל לומר, שאחד משלשת התנאים לזכות בתאר 'חסיד' הוא להיות עם... חצפה! כן, חצפה דקדשה. מי שאינו מציד בתכונה זו יכול אולי להיות יהודי טוב, אבל חסיד – לא...

לא יכרע ולא ישתחוה

השבת אצחנו מוחים את זרעו של עמלק ומתכוננים במרץ רב לחג הפורים. מהי התכונה של עמלק? חצפה. הוא היה הראשון שהעז לקפץ לאמבטיה הרוחתת ו'לצפצף' על כל דבר יקר וקדוש. ומהי התשובה לחצפה הזו? להעז ולהתחצף כנגדה.

מרדכי היהודי יכול היה להעלים עין בשעה שהמן עובר בשער המלך. טוב,

אבל אצל אדם שיש בו עזות פנים הדבר שונה. לצערנו, יש כאלו שממש מאמינים לשקר של עצמם והם מעזים לומר אותו בצורה בוטה, מבלי להניד עפעף. זה נקרא עזות פנים. מפירים עוד כנוי למדה הזו? עזות מצח. למה דוקא מצח? כמו שאמרנו, החלק הנסתר ביותר בתוך הפנים הוא המצח, ואותו שקר חצוף בוחר לו להסתתר שם... לדבור חצוף מסוג זה קוראים שקר 'במצח נחושטה', בתקף וחזק כמו של מגן נחשת.

עזין שבאמות

עזות היא מדה רעה. כתוב ש"עז פנים לגיהנום", ולעמדתה, מקומה של המדה ההפכית היא "בשת פנים לגן עדן". בכלל, בושה היא אחד הסימנים המבהקים של יהודי – "בישנים, רחמנים וגומלי חסדים". הסימן כל כך בולט ומזהה אותנו, עד שחז"ל קובעים כי "מי שאין לו בשת פנים בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני".

ובכל זאת, בכל מדה יש נקדה טובה אותה נתן להעלות לקדשה. לא תמיד בושה מגיעה דוקא מתוך מניעים חיוביים. לפעמים בושה רעה היא פשוט בטוי לחלשה, וזה קורה במצבים בהם נדרש אמץ ללכת נגד הדרם. למשל, בטח נתקלתם בילדים שנוהגים באכזריות כלפי ילדים אחרים.

חֲסִידִית-פּוֹרֵימִית מְחַיֶּה חַיִּיךָ רָחֵב וְ... "לא
יָכַרע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה"!

שְׁנֵזֶכָה לַעֲזֹת וּלְשִׁמְחָה דִּקְדָּשָׁה!
שִׁבְת שְׁלוֹם וּמְבָרֵךְ וְחַג פּוֹרִים שְׂמִיחַ!
כִּי

אֶתָּה לֹא רוֹצֶה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַגּוֹי הָרָשָׁע?
אֵין בְּעֵינָה, תִּסְתַּוְּבַב בְּדִיקָה לְאַחֹר
וְתִקְשֹׁר אֶת הַנֶּעֱל. לָמָּה לַעֲשׂוֹת דּוֹקָא?
לָמָּה לְהַרְגִּיז בְּכּוֹנֶה? אָבֵל מְרַדְּכִי הִיְהוּדִי
מִתְמַלֵּא בְּחֻצָּה דִּקְדָּשָׁה וּבִבְאוּרָה

שְׂמִיחַ הַשְּׂבִיחַ:

מִדּוּעַ מְכַנֶּה שְׂקָר מְחַצֵּף בִּשְׁם 'עֲזֹת מִצַּח'?

בֵּין הַפּוֹתְרִים נִכְוֶה יִגְרַל מְשֻׁחַק קֶפֶסָה.

תְּשׁוּבוֹת יֵשׁ לְשִׁלּוֹחַ לְדַ"ל maosime@gmail.com אוּ בְּטֶלְפֹן 079-9211452

עַד יוֹם ב' הַקָּרוֹב. הַזֹּכָה מֵהַשְּׁבִיעַ שְׁעֵבֶר: דּוֹד אֲלִיעֶזֶר יִמִּיני יְרוּשָׁלַיִם

הַפְּרָסִים בַּחֲסוֹת:

צעצועי רוזנפלד

יפו 34 ירושלים | טלפקס 02-6240854

המשך מעמ' 37

העצה – מלך, החפץ – בית המקדש

תרומה-תצוה הם החפץ של ה'. בתוך פרשת
תצוה גופא יש את השמן, העצה, והתכלית היא
החפץ, הקטרת. סמל המקדש הוא הקטרת.
כל יום יש קטרת, ובמיוחד ביום הקדוש בשנה
– "אחת בשנה", כמו שכתוב בסיום הפרשה
– הכהן הגדול נכנס לפני ולפנים רק עם בגדי
לבן ומקטיר קטרת. זו תכלית המקדש, תכלית
החפץ, תכלית השראת שכינה בתחתונים,
"וכל חפצי אעשה".
לסיכום:

במציאות שלנו, העצה של ה' היא מלך
– "שום תשים עליך מלך", תכלית תקון
המדינה נעשה על ידי מינוי מלך, המצוה-
העצה הראשונה של ישראל בכניסתם
לארץ^ל. החפץ של ה' הוא "ועשו לי מקדש",
דירה בתחתונים.

זהו הסדר של התורה: העצה של תורה
ומצוות היא במתן תורה בפרשת יתרו, ופרשות

שמן	ראשית	פנימיות התורה	חכמה	מחשך לאור	תקון קליפת נגה	מלך
קטרת	אחרית	תפלה	בינה	ממר למתוק	תקון ג קליפות הטמאות	מקדש

ל דברים יז, טו.

לא סנהדרין כ, ב. תחילת הלכות מלכים.

פורים לנו

חדש

ח"ר יצחק גינזבורג

מרבין בשמחה
ב הלילה

פניני שמחה, חיזוקים וסגולות

26 ש"ח

(מחיר מיוחד להזמנות גדולות)

ניתן לרכוש את הספרים והדיסקים בתחת האתר או טלפונית, בנקודות מכירה
נוספות ובחנויות המובחרות 0547827702 (הזמנות בלבד) pnimi.org.il/store

התועדות פורים האסורתית

ישיבת תלמידי רחוב טאגור 32 דמת אביב
ז'ס ב' יג אדר בשעה 21:30